

Melanthii vi res ex Gal.

Nomina.

† Orb. ma-
cibus.
† Anthodis.
quidē dicit
καλιτέρα μα
γνός apis. i. no
quidē qd ma
gnydus voca
tur.
a M. m. d. e.
ma. i. i. in-
tuitus.
b Med. d. b.
p. p. i. i. sub-
tutum.
c Meum, &
Drag. asperu-
ditur de o-
phali dicitur
magis. i. i.
quidē. i. i.
in laudī car-
nis morū iu-
uat, vulneri-
b. impositus.
d Mei. a. opo-
k. a. a. p. i. p.
scarcitatis.
e Mei. a. opo-
k. a. a. p. i. p.
crecētis car-
nem.
f Mei addit.
i. i. i. i. p.
quidē. i. i.
per aliquo dicit.
g i. i. i. i. i.
i. i. i. i. i.
a. i. i. i. i.
melle, a. i. i.
qua.

libro secundo in loci mentione. Porrò & illud semen odoratum, subrubrumq; , quod aliqui pro minori Cardamomo perpe- lam usurpant, seplastarij Nigella citrina uocatum, Melanthij genus est. quippe ipsa feminis forma, odor, ac sapor nihil prorsus à Melanthio discrepat. Verim si modo in aliquo dissident, color est, qui in altero niger, in altero nudo subsolanus conspicitur. Quo fit (quod etiam superius de Cumino differentes diximus) ut magno in errore uersentur Monachibus, qui in Mesuim commentarios ediderunt, quòd prater rationem asserere sint ausi, Nigellam substulnam, nil aliud esse, quàm Cuminum syluestre primo generi à Dioscoride assignatum. Porrò Pseudomelanthij semen in farina tritum, & ex melle illitum, maculas cutis quasquæque delet, & uentris animalia pellit, tam potum, quàm ex bubulo felle, & aceto uentri illitum. Melanthij meminit Galenus libro 7. simplicium medicamentorum, his uerbis. Melanthium exadactat, atque desiccatur tertio ordine. Videtur etiam tenuium esse partium: unde etiam desiccationes sanat, calidum in linteo admactum, atque adhaud olfactum. Quin etiam si intro in corpus sumatur, uel maximè status extinguit. Hinc constat essentia ipsius esse iustitias, & ad inquam à caliditate elaboratæ. Propterea sanè etiam anarum est. Offensum uerò in quarto horum uulnium est, quòd cum ad extremam tenuitatem, atque elaborationem terrena pertingit substantia, amara proueniat qualitas. Itaque mirum non est, si lumbros interminat non esse modò, sed etiam foris uentri impositum. Si quidem & id præstare posse saporem amarum monstratum est. Neque sanè etiam mirandum, si lepras, scilicet, & myrmecias eijciat, et præsertim, qui in superioribus libris comprehensorum haud est inmemor. Sic uerò etiam orthopneam iuuat, & menses provocat, qui utique ob crassitatem, aut uiscositatem humorum retenti fuerint. In summa, ubi incisione, exertsione, desiccatione, ex calcificatione est opus, præstantissimum id remedium est. Μαλανθίν sic Græci, Melanthium quoque & Gub Latini dicunt: Masritani, Xamin, Satis, seu Sutziri: Itali, Melanthio: Germani, Schuartz roemisch, & Scauartz coriander: Hispani, Neguillia, & Alipiure: Galli, Potrelle, & Njelle.

20 LASERPITIVM. CAP. LXX VIII.

Laserpitium in Syria, Armenia, Media, Libya nascitur: caule ferulaceo, quem † maspetum uocant: folijs apio similibus lato femine. † Radix excalcificat, in cibis agrè concoquitur, infuscã noxia. Sugillatis illita cum oleo, & frumis, ac tuberculis cum cerato, medetur: ichiadicis conuenit cum iiri no, aut cyprino cerato: excrecentibus circa fedem tollēdis illinitur, cum putamine mali punici, & aceto decocta. Venenis pota resistit: os commendat, cibis, aut salī permista. Laser è radice, atque caule scarcitatis colligitur. Præfertur autem † rufum, translucentis, myrthi & emulium non porraceum, odo re ualens, suauis gustu, quòd dilutum facillè abscit. Cyrenaicum si quis degustauerit, humorem toto corpore ciet, blandissimo odore, adè ut ne os quidem gustanti nisi paululum spiritet. Medicum, & Syriacum minus uiribus ualent, & magis virosum reddunt odor. Laser omne antequam siccet, adulteratur fagapeno, aut faba lomento, quòd maleficium deprehenditur gustu, odore, uisū, & dilutione. Caulem aliqui silphion, radicem magadarin, & folia maspetum uocauerunt. Efficacissima laser, mox folia, postremò caulis. Acrem uim habet, inflammationes facit: perunctas cum aceto, pipere, & uino alopecias sanat, oculorum aciem exacuit, & incipientes suffusiones, illitum cum melle, dissicat: cauernas dentium in dolore inditur, aut cum thure in linteo circumligatur, aut cū hyssopo, & ficis codis in posca, os colluitur, ijs prodest, quos † bestia in rabiem efferat, momorderit, uulneribus immisum. Valet aduersus uenenata telorum, & animalia omnia, quæ uirus ejaculantur, potum, aut illitum: scorpionum plagis dilutum oleo circumlinitur, gangrenis † præcorciis immittitur: & cum ruta, nitro, & melle, uel per se carbunculis. Clauos, callosque prius circumtrafos uellit, cerato, aut aridozom ficum carne præmolitum. Recentes lichenas ex aceto sanat, & excrecentia in carne, polyposque, si aliquot diebus cum atramento sutorio, aut ærgine illinatur, extuberantia cum fornice extrahit. Veteribus faucium scabritijs opitulatur: grauem, subitoq; irruentem uocem, dilutum aqua, foribione confestim expedit: uiam illitum cum melle reprimat: anginis ex aqua mulsã utilissimè gargarizatur. Vescentes latiore colore mangonizat, ussi commode in sorbilli ouo datur, & pleuriticis in forbitionibus, in fellis suffusione, & aqua inter cutem cum aridis ficis. Horrores discit cum uino, pipere, & thure: potum, neruorum contractionibus, opisthotonicisque datur oboli pondere deorandum. harentes gulæ hirundinis, gargarizatum cum aceto decuit. Ad lac intus coagulatum bibitur: comitialibus ex aceto multo proficit: menses ciet, cum pipere, & myrrha potum: coeliacos adiuuat, in acino uug sulphurum; cum lixiuio autem potui datum, repente conuulsis, ruptisque prodest. ad potiones resoluitur amygdalis amaris, aut ruta, aut calido pane. Foliorum succo eadem præstantur, sed multo inefficacius. Cum aceto multo manditur, ad expediendam arteriã, maximè cum uox reuinditur. Eo cum lactucis utuntur, exitque in uicem cruce. Fertur & altera magadarin in Libya nasci, radix laserpitio similis, sed minus crassa, acris, & fungosa, quæ non profuit succus. Eiuudem cum laserpitio facultatis.

60 Redidit iandudum Laserpitij lacrymam nihil aliud esse, quàm illud incundi ac suavis odoris gummi, quod pharmacopæis atque unguentarijs Belzoinum nominatur. Neque ceritè hæc uis præter rationem in ea perstitimus opinione. nam cum id mihi deprehenderetur odoratum, rufum foris, intus candidum, translucentis, & quòd dilutum abesceret, non poteram non adduci, ut crederem hoc esse legitimum Laser. Huc illud quoque accedebat, quòd complures erant uiri docti & rei medicæ studiosi, qui idem mecum sentiebant. Verim cum postea capissem Laserpitij ac Laseris historiam diligentius examinare, atque plura ex Strabone, Theophrasto, Dioscoride, Galeno, & Plinio collegissem, que prior nostræ opinioni apte aduersari uidebantur, quæcili in aliam deductus sum sententiam, etenim sic animus induxi meum, ut malim ueritati credere, quam pernicitate succi multè facienti falsa trueri. Strabo itaque libro ultimo Geographicæ testatur, Silphium suo usque tempore Cyrenis defecisse, his uerbis. Cyrenis finitima est regio, quæ Silphium gignit, & Cyrenaicum succum, quem Silphium posterius efferit. Id propemodum defecit, cum aliquando barbari odio quodam ingressissent, ac radices eius penè omnes eruisserit. Fuerunt hi Nomades uiri, hæc ille. At Plinius Cyrenaicis succi defecitum non in barbaros ut Strabo, sed in publicanos quosdam refert libro. 19. cap. 3. ubi de eo ita scribit. Ab his proximum dicitur auctoritate clarissimum Laserpitium, quòd Græci silphion uocant, in Cyrenæica provincia reperitur: cuius succum uocant Laser, magnificius in uisæ, medicamentisq; , & ad pondus argentei denarii pensum. Multis iam annis in ea terra non inuenitur, quoniam publicani, qui passim commendant, maius ira lucrum sentientes depopulantur pecorum pabulo. Vnus autem caulis nostræ re-

perius memoria, Neroni principi missus est, haecenus Plinius. Huic verò cum Theophrasto sermè conuenit, quòd hic scribat pecus silphio purgari, pinguescereq; uehementer, & carnes mirabilem in modum suasas reddi. Cùm igitur Strabon & Plinij testimonio constet, Silphium Cyrenis eorum usque atate defecisse, neque inibi inueniri, nullum uideri debet, si nostra etiam tempore late defecerit, atque nullum iam ad nos aduehatur, quod legitimum dici possit. Quare id gummi, quod seplasia Belzoniensis dicitur, meo quidem iudicio, uerum silphij liquorem mentitur potius quam sit. Sed his illud quoque addimus, quòd Strabo ait, et sic, Syplium adde Cyrenensibus olim custodibus fuisse asseruatum, ut inde alio deferri non potuisset nisi clam à mercatoribus, qui unum affertabant. Plinius item Silphium ad pondus argenti pendit solitum tradit. quin & tantum factum fuisse à Cesare, ut illud inter aurum argentumq; protulerit ex arario. Ex quibus omnibus haud infirmum argumentum sumi potest, quòd Belzoniom nostrum non sit Silphij liquor. quandoquidem illi quotidie copiosum importatur, argumentum sumi potest, quòd Belzoniom nostrum non sit Silphij liquor. quandoquidem illi quotidie copiosum importatur non solum in Italian, sed in uniuersam ferè Europam. Ad hac cum Dioscorides Cyrenaico succo vini acrem tribuat, atque Galenus eundem & calidissimum, & maxime tenuium partium faciat, non equidem uideo, quomodo uulgare Belzoniom possit legitimum Lasfer exprime: quoniam illud nullam profus gustantibus acrimoniam relinquit. Præterea ualidi cortices, qui plerumque Belzoniom implicati reperiuntur, arguunt id arboris magnæ potius, quam ferulaceæ plantæ lacrymam esse. Quod etiam nuper retulit mihi quidam medicus Cyrenus, qui Belzoniom nostrum in Cypro ex arbore flatis proferre uanare affirmant: ubi tamen Silphium nasci qui memoria prodierit, haecenus inueni neminem. quemacmodam neque in Tonia, neque in Peloponneso id gigni, sed prope Cyrenas tantum, literis mandauit Hippocrates. Atqui illud nobis obicit aliquis, quòd Lasferitium non modo in Cyrenensium agro quondam prouenerit; sed etiam (ut scribit Theophrastus, Dioscorides, & Plinius) in Perside, Media, Syria, & Parnaso monte: & quod ob id ad nos auehèri possit. Nos hic ita facile respondebimus, quòd Silphij illius liquor ad nos ac feratur quidem, sed qui fatidus sit, urosiq; odoris: atque cum esse dixerim, quem effine medicorum assam fetidam uocant. Namque Lasfer (ut Dioscorides testatur) Medicum, & Syriacum minus uiribus ualet, & magis uirosam tradidit odorem. quin etiam, eodem teste, Lasfer omne antiquum siccat, aduertatur sagapene, aut fabe leno. id quod post ipsam scriptis tradidit Plinius, libro superius citato. Quæcirca mihi quidem uidetur non temere colligendum esse, quòd præstantissimum Lasfer, quale Cyrenaicum habebatur, à nobis omnino desideretur. Cæterum quid ueteribus fuerit gummi illud elegantissimum, quod Belzoniom appellant, mihi haecenus inconspertum est. In qua cerè re non possim eorum opinionem suscipere, qui id putant esse protissimam myrrham. Hæc siquidem, quæ optima sit (ut Dioscorides inquit) præter alias notas esse debet uisidique color, quæ consacta uenas angustum modo candidas & laues ostendat, minutis glebis, amara, & acris. quas tamen uicias in Belzoniom haudquaquam reperies. Nam etsi uicique maculis conspiciatur, tamen fractas amygdalas representat magis, quam unguinum quorundam imaginem. Quin & maculae ille tamen interiores, quam exteriores partes obident, adè ut Belzoniom gleba nihil aliud ferat, quam delibaturarum amygdalarum acerrum, copioso melle exceptum. Adde insuper, quòd usquam, quantum quidem inuenierim, memoria proditum esse, myrrham in Cipro & Syria suis & plantis emanasse, sed in Arabia dumtaxat (ut perhibent Theophrastus, Dioscorides, & Plinius) in syluis, in quibus suis etiam prouenit, quaquam Plinius myrrham quandam ex India adferri tradit, quæ omnibus myrrhe generibus deterior est. Sed quoniam non inuenimus, quantum longam, de Lasferitio historiam tradidit Theophrastus libro 6. cap. 3. de plantarum historia; ideo eius uerba hic subiiciam. De Lasferitio, inquit, nunc indicandum est. Lasferitio radix multa, crassaq;: caulis quantus ferule, & crassitudine feræ proximus; folium, quod mastem uocant, epio simile est; semen lentum, foliaceum, quale quod folium appellatur: caulis annuus, sicut ferule. Ergo uere in eunte mastem hoc exit, & pennis cibus eo purgatur, pinguescitq; uehementer, & carnes mirabilem in modum suasas redduntur. Posthac caulem editi hinc ad omnibus modis, elixumq; assumq;: corpora et quoque purgari ferunt, quadraginta diebus. Succus capitur duplex, alter ex caule, alter ex radice: quæ de causa alterum scaparium, alterum radicarium uocant. Radix nigro cortice tegitur, eamq; detrabere solent. Sunt ueluti certe mensura cadentes radices, quibus quantum conserre putetur ad futuram cesuram reseruantes, reliquum abscondunt. Nec enim denic, neque plus constituto cadere licet: corruptur enim, putrescitq;: si diu mansit. Preparant ad, conficiuntq; in Thyreum potum aduectum hoc modo. Cùm in uasis conuerit, sarramamq; admiscuerint, quantium longo spatio temporis: hinc etiam colorem cepisset, & conditum iam incorruptum perdurat. Preparatio, cesuraq; ita se habet. Locum Africæ amplum occupat, ampliore, quam quatuor stadiorum millia in hortis Hierosolymorum ferunt. Sed maiorem partem colligit apud Syrtas. Peculiare huius culta fugere loca prodirit, quomobrem, si celatur mitescatq; solum, deuat, atque omnino degenerat: utpote natura cultura aspernans ferocitatisq; cunctans uernaculum. Cyrenenses annis septem prius, quam ipsi urbem habitarent, Lasferitium extitisse affirmant. Habitat uerò annos maxime trecentos usque ad Simonidis Athenis magistratum. Illi se referent. Alij radicem Lasferitij cubitale fieri tractant, aut paulo maiorem. Hanc in medio extuberare in caput, quod sublimè penitus extat, ut ferè super terram esse appareat. Unde primum quod lac appellant, erumpit: dein caulis asfergit, ex quo magydaris, & quod folium dicitur, exeunt. Felium id semen est, quod cum asfer ingenuè post caniculam flauerit, discuritur: atque ita Lasferitium nascitur, eodemq; anno radix consummatur, & caulis. Sed hoc haud quicquam peculiare notatur: nam alius quoque idem tribuitur. ni dixeris, quòd dyschium id pretinus nasci potest, aut quoniam peculiare sortis: si, prædictisq; propterea ciuerum accipi posse. Ad hac circum sciendum id annum censent. Nam si retineatur semen omne caulem; totum præferri, & deteriora tam hæc, quam radicem reddi existimant: desoja autem fieri meliora, scilicet solo subactis, beneque gutto. Sedibus contrarium illi uolunt, qui culta uocare id inquit. Mandi quoque radices in acetoreas decimas referunt. Folium colore aurum emulatur. Contrarium etiam, quod pecora folio estato purgari minime indicant. Nam & uere, & hyeme, pecus ad montem dimitti affirmant: cibus non solum hoc; sed etiam altero quodam abrotano simili administratur. Vm abom calefactoriam sortiri planè uidetur, & purgare quidem nequam ualere: excicare autem, & concoquere unice posse. Quòd si qua pecus agrestis, aut alia minus bene he habens ingressa sit, mox eam sanari, aut emori aiunt, sed magna ex parte posse seruari. Hæc igitur uero tandem sint modo, querendum. Quod uerò Magydaris uocant, nimirum id Lasferitium differt: tenerius enim, minusque uehemens, & sine Lasferi est, necnon & aspectu manifesta experto homini constat. Nascitur in Siria: nam apud Cyrenam, & monte Parnaso largè prouenire eandem affirmant. Sed quidam Lasferitium id appellant. An culta id quoque, modo Lasferitij fugiat, querendum. Quin & si quid simile, aut proximum habeat, ad folij, caulisque rationem, & si quam uolo pacto emittat lacrymam, id inuestigandum. Ergo naturam ferulaceam, hisce contemplari oportet. hæc Theophrastus. Meminit Galenus Lasferitij libro 8. simplicium medicamentorum sic inquiri. Lasferitij succus calidissimus est. Perurum enim uero & folia, & caulis, & radix sat strenue exalfaciunt. Sed omnia stultentur magis essentia sint, ac troinac coniecta diffusilia. Foris tan. enim imposta corpori efficaciora, & omnium potissimum succus, admodum trahentem facultatem possidens. Atamen & excretescens amolienti, & liquidandi uim quandam propter prædictam eius temperantiam

Opinio querenda ex piosa.

Lasferitij hiflora ex Theophrasto.

Lasferitij vires ex Gal.

10

20

30

40

50

60

cion obtinet. *Laseris* quoque mentionem fecit, idem Galenus libro citato, sed antea ferulum, & sub absoluto *ερωδ*, hoc est, succi titulo, ita scribens. Opus, siue succus Cyrenaeicus quidem omnium & calidissimus, & maxime tenuissimum est: ac proinde omnium maxime discutit. quanquam sane & reliqui acmodum calidi sunt, & siccissimi: siquidem glutinum eorum pars essentia aeris est, & ignea. Porro complures habentur succi: quia nisi nunquam radice incisa, aut caule, quod est sectione crossium, ac lenium effluit, succus est. Ceterum specialius, & neltur per excellentiam quamquam Cyrenaeicum ita nuncupant, & Medicum, Syriacum. Planta, quae *Græcis ερωδ*, Latini *Laserpitium* appellantur: Mauritanis, *Silfion*: Italis, *Laserpitio*. Eius caulis *μακροβ* *Græcis dicitur: Arabibus, Majestis*. Folia vero *καταρκτη* *Græcis dicuntur: Arabicè, Amiden, & Majestis*. Liquor seu lacryma *Græcis ερωδ* Latinis *Laser* nominatur. *Radicis μακροβ* *Græcis vocatur.*

Nomina.

10 *Σαγαπένυμ*. SAGAPENVM. CAP. LXXIX.

Sagapenum ferulaceæ herbæ succus est, quæ in Media nascitur. Optimum est translucentes, fulvo *σάγαπενυμ* *Græcis dicitur: Arabicè, Sagarin, & Sagarin*. Ferulaceus colore, & intrus albo, nescio quid inter laser, & galbanum redolens. guttu acri. Prodest laterum, & pectoris doloribus, tussibus uetustis, conuulsis, & ruptis. ³ crassam pulmonis pituitam expurgat. Datur comitalibus, opisthoronicis, lienosis: item contra neruorum resolutionem, per frictiones, & febrim circuitus in potu. In uinguentra probè admittitur, mensis pellit, sed factum ex animalicum hydromelicet potum. Prodest ex uino hautilum, serpenitium ictibus, olfactu ex aceto uuluarum strangulatum excitat: oculorum cicatrices, offusam caliginem, heberudines, suffusionisque de tergiti. Resoluitur ut laser, ruta, aqua, & amaris amygdalis, aut melle, aut calido pane.

σάγαπενυμ *Græcis dicitur: Arabicè, Sagarin, & Sagarin*. Ferulaceus colore, & intrus albo, nescio quid inter laser, & galbanum redolens. guttu acri. Prodest laterum, & pectoris doloribus, tussibus uetustis, conuulsis, & ruptis. ³ crassam pulmonis pituitam expurgat. Datur comitalibus, opisthoronicis, lienosis: item contra neruorum resolutionem, per frictiones, & febrim circuitus in potu. In uinguentra probè admittitur, mensis pellit, sed factum ex animalicum hydromelicet potum. Prodest ex uino hautilum, serpenitium ictibus, olfactu ex aceto uuluarum strangulatum excitat: oculorum cicatrices, offusam caliginem, heberudines, suffusionisque de tergiti. Resoluitur ut laser, ruta, aqua, & amaris amygdalis, aut melle, aut calido pane.

Sagapenum officina interpolato uocabulo Serapinum appellant. Ceterum etsi eius adulterati frequentior, & communis serè sit usus: tamen Venetijs præstantissimum quoque uentur, itaque illi præcipue comparant seplasiarij, qui hanc uenem diutius antepouit. Ferulaceas plantas, in quibus Sagapeni lacryma emanat, etiam in *Αγυρία* nasci auctor est *Μύσα* Ferrariensis. Id quod equidem hactenus compertum non habeo. Ex orientabilibus siquidem regionibus allatum, ut constat, ceteris præstat. Arabice familie auctores inter deiectionis medicamenta Sagapenum referunt: quanquam et Sagapeni facultas, quantum extat, à Græcis silentio prætermissa est. Sagapenum itaque (ut *Μέσσην* tradidit) crassius, lentosque humores deiecit, crassamque pituitam, & aquam intercutem educit. Porro facultate quidem præcipue cerebrum mundificat, ac neruos, crassaque ab his excrementa detrahit. Confert item eorum morbis frigidis, nempe delictibus capitis diuturnis, hemieranis, comitialibus, uertigini, paralyti, crissique distentioni. Pectus ualentissimè expurgat, eiusque ac etiam lateris dolores tollit, præsertim si bibatur ex uelenti, aut ruta decocto. Foris emplastri modo impostum, aut insula assumptum tussi diuturna nexatis, ac difficulter spirantibus, opem maximam fert. Aqua interuete laborantibus singulare uenemum est, si tamen flauis myrobalanis duplicato pondere additis exhibetur. Dissimulata compaginum duritiam emplastri modo impostum, addito aceto, & capparum succo. Ruta succo, & animum rapacium felle diuturnum maceratum, & in collirijs additum, oculorum caliginem dissipat, aquamque in eos desuenteu cohibet. Palpebrarum item hordedos uocatos sanat, si cum aceto superponatur. Articularum conuulsionibus quomodelibet adnectum, dolores eorum mirificè sedat: quippe quoniam ualentissimè humorum lentores in his cruciatu excitantes radicitus euellit, etiam in coxendicium aliarumque partium remotis, profundisque locis id delitescant. Potum, aut dysteribus inditum celi coloribus à frigiditate, ac flatibus prouenientibus maxime auxiliatur. Menses etiam, sed factum uerax, tam haustum, quam suppositum: contra uteri dolores, strangulatisque; prodest. Ventriculo tamen officit: uerum noxa corrigitur lentissima resina, & Indica nardo. Sagapeni meminist Galenus lib. 8. simplicium medicamentorum, ubi de eius uiribus disserit is uerbis. Sagapenum liquor est calidus, & tenuium partium, sicut & alij liquores. Sed & abstinentiam quandam pessidet, qua oculorum cicatrices expurgat, atque extenuat. Quin & suffusionibus, & hebetudinibus oculorum, que ab humorum proueniunt crassitiam, non malam est medicamentum. Porro planta ipsa, ex qua prouenit, ferule affinis, imbecilla, & inutilis est. Sanè ipsa primò Sagapenum appellatur. At liquor eius abusu hoc nomen obtinet, cum alia quoque multa ex nominis defectu per abusum nuncupantur. Perfectius nanque foret ipsam cognominare non Sagapenum, sed Sagapeni succum. Sagapeni plantam, etsi uiderint appictam, & quoad in libro impressam, non libuit tamen eam hic excudere, quod nesciam an Mercator ille Persa, cui acceptam illam referunt, uera, uel fabulosa narrauerit. In *σάγαπενυμ* *Græcis dicitur, quod Latinis etiam Sagapenum: Arabibus, Saghabeu; siue Sebbinegi: Seplasiarijs, pariter & Hispanijs, Serapino*. Italis, Sagapeno.

Sagapeni conuulsio.

Sagapeni uires ex *Μέσσην*.

Sagapeni uires ex Ga.

Nomina.

10 *Ευφωρίβυμ*. EUPHORBIVM. CAP. LXXX.

Euphorbium Lybica arbor est, ferule speciem habens, quæ in Tmolio iuxta Mauritaniam inuenitur. Ea acerrimo succo turget. Cuius eximium feruorem expaucescentes incolæ, ouillos uentres eluros, arbori circum ligant, & eminus caulem conris incidunt, cõfestimque est plaga, perinde atque uae quodam, in uentriculos copiosus lactis humor effluit, præter id quod humi sparsum, uulnus cicaciat. Duo succi genera; unum orobi magnitudine, sarcocollæ modo emicat: alterum in uentriculis concrecit, arque uitreum spectatur. Eligendum est translucentes, & acre. Euphorbium adulteratur sarcocollæ, & glutini mistione. Sed difficile quidem experimentum: quippe cum leui gustu, os accen fuba diu detinet, adeo ut quicquid ori obijciatur, plantæ euphorbium respiciat. Eius inuenio tempore Lybæ regis Libyæ cognita extitit. Succus illius suffusiones discutit, potus tota die exurit: quare meli, collirijsque pro acrimonia ratione admisceri debet. Coxarum doloribus prodest in odorifera potione haustus. squamas ossium eadem die eximit: uerum eo uerè, necesse est linamentis, aut ceratis communire corpus, quo ossa conuectantur. Aliqui memoriæ prodiderunt, percussos à serpente nihil molesti passuros, si incisa ossa tenus capitis cute, intritus succus infundatur, uinuisque postea coluatur.

Euphorbii conuulsio.

Non equidem dubitandum censio, quin illud legitimum sit Euphorbium, quo passim officina utuntur, cum tam gustu, quam olfactu acrimoniam deprehendantur: ob cuius uolentissimam acrimoniam, nisi inuicè acino, à seplasiarijs: induntur. Quandoquidem tamen si sibi nares, & os omni profusus ingenio gossipio, & linteis aqua rosarum macedonicæ

facilis maniant; tanta tamen est acrimonia vis tenuissima, ut omnibus una cum aere penetratis munimentis, in eorum tandedem perveniat nares, ubi molestissimum exciatur ardorem, qui non facile tollitur: quonquam etiam medicamentis admodum refrigerantibus succuratur. Quo fit, ut solertissimi pharmacopole baulis, ac alijs vitiatum quascumvis hominibus id numeris obediendum trahant: interim tamen certò sciunt, non absque conitijs, & malecilijs opus hoc ab illis peragi posse. Quomobrem mirum sane non fuerit, si qui ab arbore reoquent colligunt, eximium acrimonia feruorem expauescentes, & longinquo corticem feriant. Hanc plantam (ut Plinius reoquem testis est) adinvenit primò Iuba Lybia rex in monte Atlante supra Hiercolis columnas, appellavit; Euphorbium medici sui nomine, & fratris Musæ, à quo dicit Augustus fuisse latente supra Hiercolis columnas, appellavit; Euphorbium medici sui nomine, & fratris Musæ, à quo dicit Augustus fuisse latente supra Hiercolis columnas, appellavit; Euphorbium medici sui nomine, & fratris Musæ, à quo dicit Augustus fuisse latente supra Hiercolis columnas, appellavit;

Euphorbii vi
rei ex Aere,
& Actuario.

Euphorbii vi
rei ex Mes.

Ex Galeno.

Nomina.

Scribant. Cui crederem fortasse si plantam vivam ostenderet, in qua Euphorbii nonnulli inest facultas. cuius usquam, quod equidem invenirem, meminere Dioscorides, & Galenus: tamen cum minime silentio involuerint Aetius, & Actuarius, qui concordet de eo his verbis differuerunt. Euphorbium non modò pituitam trahit; sed etiam aquam, hancq; validius educit. Est autem acerrimum omnium, que ego noverim, ardentissimiq; : prepter ea colicis, & ventrem frigido habentibus datur. ceteros vehementer contrahat: fitim maximè ciet. Nihil est odoratius seminis ei et consensendum. Modus tribolaris, ex aqua multa. Præstat tamen cum melle cocto ipsum in carapotia redigere. Id quod etiam Paulus annotavit libro septimo, ubi inter ea Euphorbium recensuit, que aquam, & pituitam deiciunt. V. erum in simplicium casu Dioscoridem, Galenismq; secutus, de hac deiectionis facultate ipse quoque nihil memoriam prædit. Ceterum inter Arabes Meses susus Euphorbii vires tradidit in solentium medicinarum mentione; ubi ita, ad sensum saltem scribit. Euphorbium gummi est, quod usque ad excalcif, extenuatq; , ut in hoc cetera gummi genera præcellat. Excalcifit enim ordine quarto: quo fit, ut exulceret, ruborem, inflammationemq; inferat, penetret, & violenter abstergat. Euphorbium noxium admodum est medicamentum, ita ut non sine labore, animi defectus, ac sudore frigido alium deiciat. Iochori ob id, ventriculoque sua ingenti acrimonia magnam infert noxiam. Quapropter exhiberi minime debet, nisi prius vis commisceatur medicamentis, que acerrimum eius vim retereere valeant. Extrahit partim à profundis corporis partibus tum crassam, tum lentam pituitam, mundatq; compaginum cauitatis à crassis continuabuse excrementis, quas re omnium valentissimum est medicamentum. Nervos expurgat ab insarvis indidui humoribus. Proficat ad hoc resolvens, convulsis, stupidis, tremulis, visque distentionibus, & ceteris nervorum morbis a figure obortis, si ex leucij oleo leuigatum extervis imingatur. Iocineri, lieniq; inactum; mirifice eorum dolores tollit a vigore, & statim pronveniens. Sternutamenta valentissimè cit. Occipiti autem conficatum, veterenes, oblitescit; inuat. Aquam intercutem facillimè extrahit duorum ebolorum pondere potum. Sed drachmarum trium pondere haustum, (ut Serapio, & Avicenna scriptum reliquerunt) potantem interficit, trium dierum spatio erosus ab eo intestinis, & ventriculo. Euphorbium, teste Meses, quatuor edurat amis: neque eo prius utendum est, quam annum integrum consumerit. namque recens ob ingentem acrimonia reprobatur. Servatur com. modè melio, aut fabis, aut lentibus sequitum. Euphorbii facultates paucis perstrinxit Galenus lib. 7. simplicium medicamentorum, sic inquis. Euphorbium causitice sine urentis, & tenuium partium facultatis est, alij succis similiter. Et libro . 2. de compositione medic. localium, cap. 3. tradens curam lenientiam, idem de Euphorbio ita scribit. Porro de euphorbii facultate iam mihi relatum est, quo citò excolatur, quare in eiusmodi pharmaca non vetus conijcere oportet. Dicitum etiam recens albidius esse: quod verò immeteratum est, flavius aut pallidior coloris reddi. Planta, que Græcè χαλβάνη, Latine item Euphorbium nominatur, quemadmodum iucus eius: Mauritanis, Enforbion, seu Farbium: Italis, Euphorbio: Hispanis, Alforoniæ, Alforson, & Enforbio; Gallis, Euphorbe.

χαλβάνη.

GALBANVM

CAP. LXXXI.

Memum, ubi
est prope d. infer
penitice.

Galbani con-
sideratio.

Galbani vi-
res ex Gal.

Nomina.

Galbanum succus est nascentis in Syria ferulæ, quod nonnulli metopium vocant. Maximè laudatur cartilaginofum, merum, thuris effigiem præbens: pingue, minimè licnosum, retinens nonnihil adiecti seminis, & ferulæ, graui odore, neque valde humidum, neque nimis aridum. Adulteratur faba fræsa, resina, & amoniaco. Galbanum excalcif, urit, extrahit, discutit mentes, ac partus trahit appositum, uel suffitum. Lentiginis aceto, & nitro perunctas tollit. Deoratur ad tussim uterem, difficultatem spirandi, suspiria rupta, conuulsa. Aduersatur toxicis, potum cum vino, & myrrha: simili modo sumptum mortuos partus extrahit. Imponitur lateris doloribus, & furunculis; comitialis, & uulvæ stranguiatus, & vertiginosus olfactu sulcitat. Si uratur, fugat nidore serpentes, & perunctos ferri nõ patitur. Serpentes cum oleo, & iphondilio circumpositum necat, dentium dolorem oblitum, aut caucernis inditum, mitigat. urinæ difficulti prodesse existimatur. Resoluitur ad potiones amarissimas amygdalis, aqua, aut ruta, aut calido pane, mulsæque; aliàs meconio, ære uino, aut felle liquido. Si purgare Galbanum uoles, in feruentem aquam demittito, namque cum liquefactum fuerit, erias fordes fluita bunt; quas hoc modo facillè separabis. Mundo linteo, raroque alligatum in scissili, aut eia pyxide ita pendat, ut innum uasis non tangat, operatoque uase in feruidam aquam demittito; sic enim syncerum, ueluti per colum eliquescet, & lignosum in linteo remanebit.

Quænam legitimum, optimèq; Galbanum in pluribus Italiæ locis, præsertimque Venetijs uenale reperitur; id tamen, quo passim officinæ utuntur, nihil, vel sanè parum Galbanum ferret, quod in laudatissimi genere à Dioscoride representatur. Si quidem illud non modò ab impostoribus adulteratum est; sed etiam lignorum ferularumque ramentis, lapiabns, ac alijs compluribus recementis iniunium. Querant itaque præbi seplasmia, quod optimum est; alij uerò, qui parsonice, ne dicam auaritia studeat magis, quam honorè, ut qui probatissimum uix nunquam assequi possint, id saltem, quod impurum est, purgare debeant à Dioscoride edocti. quippe quod ea ratione, facillè ad aduentus ioreibus expurgari possit. Galbani vires tradidit Galenus libro 8. simplicium medicamentorum, sic inquis. Galbanum iucus est plantæ ferulæ, molliendi, & digerendi ui. Fuerit; sanè ex tertio ordine excalcificantium incipiente, aut secundo completo: in desiccando uerò ex secundo incipiente. Id Græcè χαλβάνη, Latine Chalbantum, & Galbanum appellatur Arabice, Chene, & Bezard; Italicè, pariter & Hispanice, Galbano.

Αμαυιδάου

Ἀμμωνιάκων.

AMMONIACVM.

CAP. LXXXII.

Ammoniacum ferule succus est, quam iuxta Cyrenen Aprica gignit: cuius fruticum cum radice agastylium vocant. Probatum bene colorem, ligni & calculorum expers^a, thuris similitudine, minutis glebis, penfum, lycerum, nulla forde spurcatum, castoreum odore imitans, gustu amarum. Hoc genus thrausiam, id est, friauram appellant, quod uero terram, & calculos collegit^b, phryama. Gignitur in Aprica iuxta Ammonis oraculum, succum stillante ferulacea arbore. Mollit, exhaurit, calcificat: tubercula, duritiesque discutit. porum alium foluit, partus exhaurit: lienum confumit, drachma ponderis haustum: articularum, coxendicumque doloribus liberat. Auxilio est anhelatoribus; orthopnoicis, comitialibus: item quibus humor in pectore coit, si cum melle delingat, aut cum pituitana succo forbeat. Cruentam urinam pellit, albugines oculorum absterget, genarum scabritiam absumit: tritum autem cum aceto, & impostum, iocineris, lienisque durities sedat. discutit rophos, qui in arubus concalluerunt, cum melle, aut cum pice illitum. Lassitudines, & coxendicum dolore cum perungi utile est, cum nitro, & cyprino oleo, uice acopi.

^a Meum. ^b Meum. ^c Meum. ^d Meum. ^e Meum. ^f Meum. ^g Meum. ^h Meum. ⁱ Meum. ^j Meum. ^k Meum. ^l Meum. ^m Meum. ⁿ Meum. ^o Meum. ^p Meum. ^q Meum. ^r Meum. ^s Meum. ^t Meum. ^u Meum. ^v Meum. ^w Meum. ^x Meum. ^y Meum. ^z Meum.

Ammoniaci lacrymam efficiunt, mutata una littera, Ammoniacum vocant. Cuius tamen sincerissime parum ad nos conueniunt, qui ex Alexandria Aegypti cum mercimonijs Venetias redeunt. Quandoquidem rarissimum Ammoniacum uisitur, quod suis minutis glebis itous uerferat. Nam omne ferè, quod officina uiuntur, piceae resinae modo in massam compactum ceruntur, impurum, ac quam plurimis impostorum adulterijs uitiatum. Vi hinc facile dici posse putauerim, hoc uel illegitimum, uel saltem deterius esse, idque fortasse, quod Dioscoridi phryama nuncupatur. Cuius etiam meminit Plinius libro 12. cap. 23. ubi de Ammoniacota scribit. Ergo Aethiopiae Iubinecta Aprica Ammoniaci lacrymam stillat in arenis suis. Inde etiam nomen ab Ammonis oraculo, iuxta quod gignitur arbor, quae Metopiorum uocant, resinae modo, aut gummi. Genera eius duo, thrausium masculi thuris, similitudine, quod maxime probatur: alterum pingue, & resiniforme, quod phryama appellant, hoc Plinius. Ceterum Ammoniaci uis sunt antiqui (ut Paulus est auctor) in sacrificiorum odoramentis, ac suffragamentis. In quem sane usum illud ab his receptum fuisse conuincendum est, quod electissimum, & thuri per simile exciit. Huius rei illud maximo est argumentum, quod ab ipso Paulo, itemque Actio in suis medicamentis Ammoniacum thymiana, hoc est, suffragamentum cognominatur, quasi Ammoniacum praestantissimum ita intelligere uoluerit. Ammoniaci meminit Galenus lib. 6. simplicium medicamentorum, sic inquit. Ammoniacum liquoque est ferule cuiusdam. Hoc habet emolliendi facultatem intensam, adeo ut & articularum topbos dissoluat, & lienes induratos sanat, & cheradas discutiat. Quod Graeci Ἀμμωνιάκων, Latini item Ammoniacum dicunt; Mauritanii, Raxach, siue Asiatic: Itali, Ammoniaci, & Armoniaci; Hispani, Aguaraque, & Armoniaque.

Ammoniaci confid.

Ammoniaci ex Gal. Nomina.

Σαρκοκόλλα.

SARCOCOLLA.

CAP. LXXXIII.

Sarcocolla lacryma est arboris in Perside nascentis^a, pollini thuris similis^b, rufa, gustu amara. Vulnera glutinat, oculorum fluxiones inhibet, emplastris inseritur. Adulteratur admisso gummi.

Ammoniaci confid.

^a Aristoteli. ^b Meum. ^c Meum. ^d Meum. ^e Meum. ^f Meum. ^g Meum. ^h Meum. ⁱ Meum. ^j Meum. ^k Meum. ^l Meum. ^m Meum. ⁿ Meum. ^o Meum. ^p Meum. ^q Meum. ^r Meum. ^s Meum. ^t Meum. ^u Meum. ^v Meum. ^w Meum. ^x Meum. ^y Meum. ^z Meum.

Lacrymam hanc Sarcocollam dixere Graeci, quoniam sicuti glutinum lignum, ita haec saciatam, exulceratamque corporis carnem agglutinat. Quae autem ad nos aduenit, non omnis legitima est: quippe quod ea plerumque (ut de alijs quoque pluribus lacrymis, resinis, & liquoribus fieri superius diximus) gummi, & alterius generis lacrymis adulterata deseratur, & talis in officinis inueniatur. Verum fraus gustu facile deprehenditur. quandoquidem quae amara non est, adulterum sentit. Plinius libro 13. cap. 11. albam ceteris praetulit, sic inquit. Fit & ex Sarcocolla (ita uocatur arbor) gummi utilissimum pictoribus, ac medicis, simile pollini thuris: & ideo candidam, quam rufum melius. Et libro 24. capitulo 14. idem ita scribit. Sunt qui & Sarcocollam spinae lacrymam putent, pollini thuris similem, cum quadam acrimonia dulcem. Cum vino tusa sistit fluxiones: illinitur infantibus, Vetustate & haec maxime neglexit, melior quo candidior. haec Plinius. Qui tamen in Sarcocollae historia à Dioscoride, & Galeno maxime dissentit, cum hi Sarcocollam gustantibus amaritudinem relinquere aserant, ille uero contra dulcedinem. Vidi Sarcocolla arboris imaginem ab Andrea Marino Medico insigne appictam in eo Mejsis libello, qui de alium ducentibus medicamentis inscribitur. Eam cur probem, aut improbem sane non habeo, cum mihi non abs re sit ambigendum an Mercator ille Persa historiam aut fibulam attulerit. Sarcocolla Mauritanis pituitosis cruditatibus, ac crassis, & glutinosis deiecit humores, praesertim qui in coxipagium, & coxendicum cantharibus delinunt. Cerebrum mundat, item nervos, & pulmones: prouidet tussionibus, & difficulter sperantibus auxilium. Est etiam ex medicamentis, quae senes iuuant, praecipue pituitosis. Caluescent tamen, qui frequentius ea utuntur. Praestat mirum in modum ad oculorum albugines, nebulas, cicatrices, & id genus impedimenta, si in cratere uitreo asino lacte maceretur quinque diebus: interea tamen nouum lac quouide est insuscipiendum, priore effuso. Vulneraria praeterea penicilla hydromelise prius madefacta, ac inde Sarcocolla puluere circumdata uiribus exulceratis utiliter imponuntur. Cruentis uulneribus, ac diuturnis uiceribus misceat medetur: quippe quae proprio suumnera ea à foridibus mundat, carne repleat, cicatriceque obducit. Aluum tardè deiecit, perturbatque eos, quorum uentriculus bile reundat: quare cauendum est, ne ijs extirbeat. Reboratur eius deiectionis facultas, gignere, & cardamomo additis. Haec ex Arabibus deproplimus. quae sanè tam antiquus, quam recentioribus incognita fuerunt, utpote quae usquam, quod eque uidem legerim, scriptis tradiderunt. Sarcocolla uires retulit Galenus libro 8. simplicium medicamentorum, ubi ita scriptum reliquit. Sarcocolla lacryma est arboris Persicae. mistem uim habet ex emplastica quadam substantia, & pauca amara. Traque circa mesum defecit: prouidet glutinaria uulnera ualeat. Lacryma, quae Σαρκοκόλλα Graecis, Sarcocolla item Latinis, & Italis appellatur: Arabibus, Ansarot, Anazaron, seu Anazur: Hispanis, Lancacetes; Galis, Sarcocolle.

Sarcocolle vi res ex Arabibus.

Ex Galeno.

Nomina.

Γλαυκίον.

GLAUCIUM.

CAP. LXXXIII.

Glaucium succus est herbae, quae ad Hierapolim Syriae nascitur, folijs ferè corniculati papaueris pinguioribus tamen, in terram sparsis, odoris tetri, gustus amari, tota croceo succo madet.

Ex Galeno.

lia in olla si illi semifrigitis clibanis calfaciunt indigenæ, usque dum flaccescant; deinde confusis succum expriment. Cuius est usus ad oculorum medicamenta, utpote cum inter initia refrigeret.

Glaucej con-
deratio.

Glaucium medicorum, & officinarum uulgo, qui barbarorum, & Arabum nomina usurpare solet, Serapionis, & Atticæ modo, Memibæ dicitur. Id autem, quo passim seplasiarij utuntur, meo quidem uerbo, uerum succumque Glaucium est. Quippe quod omnibus serè notis, & facultatibus legitimo spectatur. Præter id enim, quod factio periculo, oculorum uitæ opitulatur; forissecus rufescit, intus uerò croceo colore resplendet, & gustu amaro sentitur eum quadam graueolantia. tamen si pharmacopolas nonnullos quandoque deprehenderim, qui de maioris chelidionij succo Glaucium conficiunt. Sed animaduertendum est, quod in Serapionis codice, præter proprium Memibæ caput, quod Dioscoridis est Glaucium, legitur etiam in capite de Curcuma (uisi fortasse interpret fuerit lapsus) Chelidionium minus uocari Memibæ. Quod in Serapione uel interpretis, uel alterius culpa, mendum subit, inde mihi quidem orta est suspicio maxima, quod Dioscorides, cuius uerba ad unguem refert Serapio, Glaucij non meminit in Chelidionis. Quo factum est, ut illi seplasiarij deprauata Serapionis lectione decepti, in hunc & alterum errorem incidierint: quod non solum ex chelidionis suum Glaucium eliciant; sed etiam maius chelidionium minoris loco sumant, quandoquidem illud succum croceum mittat Glaucium similem. Glaucij facultates memoria prodidit Galenus libro 6. simplicium medicamentorum, sic inquit. Glaucium adstringit cum quodam fastidio. Tunc adeo manifestè refrigerat, ut solum sape eryspelata, utique si ualentia non fuerint, curare possit. Mixture eius composita est ex aqua terreaq; substantia, utraque sane frigida, uerum non summe, sed eæ aqua fontana. Γλαυκίον sic Græcè, ut etiam Glaucium Latine dicitur: Arabice, Memibæ.

Glaucej ni-
res ex Gal.

Nomina.

Κελλε. GLVTINVM. CAP. LXXXV.

Glutinum, quod xylocollam, alij taurocollam uocant, præstantissimum Rhodiacum, quod ex bubulis corijs conficitur. Id candium est, & translucens. Nigrum uerò minus probatur. Resoluitum in aceto, imptegines, leprasque curis delet; ambusis igni ex aqua calida dilutum, illitum; que pustulas erumpere non patitur. Vulneribus prodest melle, aut aceto madefactum.

Γλυνίον. PISCIVM GLVTINVM. CAP. LXXXVI.

Piscium gluten, uenter est piscis cetacei. Præstat candicans, natione Ponticum, subasperum, minime scabrum, & quod celerim liquefit. Vtile emplastris capitis, & lepratum medicaminibus, & teranothris, que cutem faciei erugant, & extendunt.

Glutini confi-
deratio.

Nemo est, qui taurinum, & piscium Glutinum non cognoscat: quare hac in re non pluribus uerbis opus est. Verum scien- dum, quod Glutinum taurinum hac etate non modo è taurinis corijs conficitur; sed ex omnium quadrupesum pellibus. Huius, neque alterius non reperio meminisse Galenum in simplicium censu. quanquam mihi libro 7. illius glutinis libri mentionem fecerit, quod ex polline farinæ, & mirra paratur; sic scribens. Gluten, quod ad libros præparat ex similitudine, & garo, emplastica, concoctariaque facultatis est, quibuscumque ipsam partibus illinas. Ceterum illud gluten, quod è piscibus fit, inter cetera simplicia Paulus quidem retulit, sed ea tantum ferè de eo scribit, que Dioscoridi accepta referri possunt. Id Græcis κελλη, Ευκαλλια, & ταυρελλια uocatur, quod Latini Gluten & Glutinum: Italis, Colla di carniccio: Hispanis, Colla, & Grudel. Quæ uerò Græcè γλυνίον, Piscium glutinum Latine dicitur: Italicè, quemadmodum dicitur & Hispanicè, Colla di pesce. Arabice utrunque gluten Zire, seu ara nominatur: Germanicè, Leim: Gallicè, Colla.

Nomina.

Γξο. VISCVM. CAP. LXXXVII.

Viscum optimum est recens, interu portaceum, extrâ a fuluom, quod asperi nihil, aut fursurosi conceperit. Fit fr acinis in quercu nascentibus, buxo fructus folio. Consumum acinum lauant, & postea in aqua decoquunt. Sunt qui commanducando ipsum efficiant. Gignitur quoque in malo, pyro, & plerisque aliis arboribus, quinetiam inuenitur in quorundam fruticum radicibus. Emollit, discutit, extrahit, parotidas, tubercula, cæterasque collectiones ad maturitatem perducit, cum resina & pari cara mistum: epynictidas in splenio sanat: uetera ulcera, abscessusque, quos cacothoes uocant, ex thure molit. Lienem cum calce, gagate, aut Afo lapide coctum, & impositum absumit: cum sandaracha, aut auripigmento illitum, ungues extrahit. mistum cum calce, & uini fæce, suam uim intendit.

a Meum uis-
uæ dæ dæ r-
uauum.

b Meum, & r-
qin πλω δ-
r-
uauis ipsor-
intêdit. Idem
habet.

Visci confid.

Viscum fit pluribus, ac diuersis modis. Verum omnium præstantissimum est quod è granis in quercu nascentibus conficitur. Huius præter id, quod inualidum in pyris, malisq; nascitur, ingens in Hetruria prouentus. Siquidem mihi non modo in quercu laudatissimum pronenit, sed etiam in certo, illice, & castanea, in nostris præsertim maritimis Senensibus, ubi uassissimè assurgunt sylue, quæ non paruo pretio hys locantur, qui uiscum efficiunt. Scandunt autem illi arbores immensas, non sine magno uitæ suo periculo, sepiusq; funibus adalligati uel numeris uel aere pendentes obeunt. Grana, que leguntur, in aqua decoquunt, donec disrumpantur: postea contundunt, & tandiu lauant in aqua quouisque stirpæcæ excrementa exant. Refert Plinius, nasci Viscum in quercu tantum, robore, illice, syluestri primo, terebintho, pinu & abiete. At in Hetruria gignitur etiam in castanea, quod optimum est, malo ac pyro, non tantum syluestri, sed etiam domestico, quamuis penitus sylue. Visci maxima Hetruscis utilitas est: nam præter eius usum in aucupijs, quibus mirum in modum delectantur ob ingentem turdorum copiam, qui autumnij tempore, in syluis quibusdam ex inuisperis arte constructis, eo capiuntur, id etiam in primis utile est uitibus munitendis, ne prima germinatione ab eruis, quibus omnia præstantissimè latic insidantur, è terra in suis penentes, merito implicentur. Quod cum perspexisset natura omnium rerum parens, uisci multum Hetruria largita est, ne hanc ob pestem uino destitueretur. Visci fructu uescitur turas, præcipuè magni, quos nostri uulgo turdellas appellant. Quorum stercore uisci semine pleno insciuntur & feruntur arbores, in quibus pernoctant, & uisciant: è quotandem semine nascitur planta, quæ uiscum creat. Vnde scitè à Plauto dictum est.

Visci utilitas
in Hetruria.

Turdus

Turdus exitium sibi cacat. Ceterum Viscum per se non est arbor, sed in arboribus vivit, fronde plerumque perpetua. Id quod etiam testatur Virgilius lib. 6. Aeneidis, cum inquit.

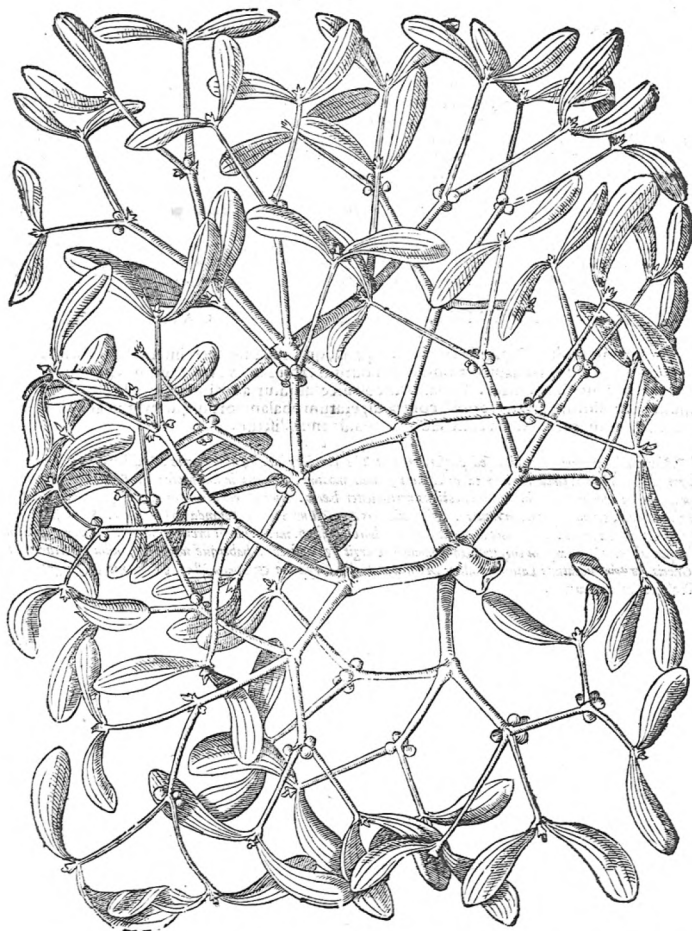
Quale solet sylvis brumali frigore Viscum.

Frondē vivere nova, quod non sua seminat arbor.

Proinde Plinius libro 16. cap. ultimo ita scriptum reliquit. Quaedam enim in terra gigni non possunt, & in arboribus nascuntur. Namque cum suam sedem non habeant, in aliena vivunt, sicut Viscum. Omnino enim satum nullo modo nascitur, nec nisi per alium avium reddidum, maxime palumbis, & turdis. Hac est natura, ut nisi maturatum in ventre avium non proveniat. haec Plinius. Quae ante ipsum memoris prodidit Theophrastus libro 2. cap. 23. de plantarum causis, unde illa mutatus est Plinius. Porro id, quod in pinis, & abiete nascitur, quod (ut Plinius inquit) solum Eubaea dicit, hiphæar

10 Arcadia, frequentissimum in Tridentino agro in vallis Ananie sylvis conspicitur, ubi ingens vis dellarum copia videtur. Sed hoc ad aucupia procul mutile est: decoctum enim, & deinde elotum omnem amittit lentorem. Quod autem in pinis, abiete, amygdalo, malo, pyroque provenit, perpetua fronde vivet. Id vero contra, quod quercui, robori, & cassiae in-

V I S C U M.

Theophrasti
sententia non
accepta.

nascitur, ut pote cui appetente hyeme omnia folia decidant. Huius rei causa est reddere tentavit Theophrastus in eo paulo ante citato, cum ita scribit. Viscum aliud folio esse perpetuo, aliud deciduo, haec utraque abstrudenda est. Si quidem aliud vitreum semper arboribus, aliud frondem annuiter in se det. fit enim, ut in his carca abstrudenda in illis habere quam cum abinde sit. Causa cum perpetua, decidua: frondis haec est, quemadmodum diximus: haec enim Theophrastus: Perpetua enim haec Theophrasti sententia non omnino ex parte probanda videtur, quae quoniam minus in viscum; quod in amygdalo, pyro, malo; in Italia provenit, tam estate, quam hyeme fronde perpetua viret; cum tamen haec arbores hyeme frondibus destituantur. Quo fit, ut aliunde huius rei causam potendam existimus: fit praeterea viscum antiquis ad usum capiendis commendatum, in Syria ex myxio, quae Aphris. Sebasteia dicitur, ut libro primo in primorum mentione de his differentes retulimus. Vtuntur hoc Infubres suis in aucupis, quod arboreo visco caveant, illudque de Venetijs deferunt, quo primam ex Damasco Syria adhibebitur: unde Damascenum vocatur. Sed id querno bonitate cedit. Fit quoque viscum et quarundam arborum radicibus, agrifolij praesertim, & viburni, quarum etiam arborum historiarum libro primo retulimus, & rivos commentarijs inseruimus. Qui autem ex huiusmodi arboribus viscum conficiunt, cortice radicem sumunt: effossaq; serobe inter sturam arborum frondes humido solo sepeliunt, ibique tanto tempore dimittunt, quoad computescant: mox eximunt, & tandiu in pila contundunt, donec lentorem concipiant: deinde aqua calida lavant, & manibus commiscunt. Hac etiam ratione quibusdam in locis fit ex ibisci radicibus. Sunt qui querni visci lignum in tenuissimum pulverem redigant, & conitibus hauriendum praebant. quo tantum medicamento multos fuisse sanatos pro certo affirmant. Atqui operis pretium est, ut eo ita utantur: conitales quotidie in quadragesimum diem usque, & caveant ne lignum ab arbore rescissa terram contingat. Idem colloz aut brachio pro multo suspensum, cum suo cortice praeparandum concedere adiuvat. Sed non ego complures morbi, & medicamenti per istos ignaros qui ligni loco viscum, & vim in catapotijs deorandum dederunt. Viscum quod in Tyro sylvestri nascitur contractione membrorum laborantibus maximo esse auxiliiosum. Contunditur id una cum solijs, & yamis, & cum pinguedine capivi recentis. Visci meminit Galenus libro 6. simplicium medicamentorum, ubi de eius viribus differit us verbis. Viscum ex plurima aerea, & aqua calida patens: natura rena substantia consistat. Nam acrimonia in eo amaritudinem excellit. Itaque etiam affectus substantia respondent. Siquidem valenter ex alto humores extrahit, nec eos tantum tenues, sed & crassiores, eosque dissolvit, ac digerit. Est autem ex eorum genere, quae non rotas post primam appositionem excalescent, sed quae tempus requirunt, neque ita opus. Sed & supra commemoratum, inesse calidis facultate medicamentis; ubi largum continent humorem recrementitium. Nomen illi Graecum, ἰσκό Latinum, Viscum: Arabicum, Dabach, seu Dibach; Italicum, Viscioz, & Pania: Germanicum, Vogellicium: Hispanicum, visco.

Vitici vites ex Gal.

Nomina.

Nulla hic in Graecis codicibus fit acinorum mentio, sed haec tantum leguntur. *ἰσκό* in *τινός* κατὰ τὸν *ἰσκό* hoc est. Fit ex quadam fructu rotundo. Cui etiam lectio ad stipulat. Serapio. Sed interpret videtur scietus Plin. qui lib. 16. cap. ultimo sic inquit. Viscum fit ex acinis, qui colliguntur messium tempore in autumno.

APARINE.

CAP. LXXXVIII.

a ēz μέου
de quibus
in medio ve-
lut vmbilic⁹
in Meum.
b Mei. cum
vino. i. cum
vino.
Aparines con-
siderate.

Aparines vi-
res ex Gal.

Nomina.

A Parine ramis multis, & parvis fruticat, asperis, quadrangulis, per intervalla orbiculato foliorum ambitu; ut in rubia. flos albus: semen durum, rotundum, concavum, albentis, omnibilibi figurate uestium tenaci. Ea pastores colivice utuntur ad eximendos de lacte pios. Scimus caulium, ac foliorum succus, potu contra viperarum phalangiorum quemofus auxiliatur: in infusa aurium dolori medetur. Herba cum axungia tria, strumas discutit.

A Parine nusquam non provenit, sed praesertim (ut Theophrastus inquit) inter lentos: Itali hanc visco vocant Speronella; quod folia circa caulem ad calcarium stimuli modum, aspersi instar proferat. Tacta haec asperissima est, quapropter cum adoleverit, attingentium uestibus pertinaciter haeret. Huius succum magnificationem quidam ad recentia vulnera glutinanda, & ad papillarum rimas. Stillatitia eius aqua datur vultu potanda dysentericis. Sicca farina vulnera glutinat: & ulcera sanat. Aparines meminit Galenus libro 6. simp. medic. ubi sic breviter inquit. Aparines, quidem phalangiorum, alij omphacocarpum cognominant, modice extergit; & desiccatur. habetque nonnihil subitulum partium. Herba haec Graecis *ἰσκό* vocatur: Latinis similiter. Aparine: Italis, Aparine & Speronella: Germanis, Klebrant: Hispanicis, Prefera: Gallis, Citatiron.

A P A R I N E.

Alyssum.

ALYSSVM.

CAP. LXXXIX.

60 **A**lysson exiguus frutex est, unicaulis, subasper, rotundis foliis: fructu duplicium scutorum effigie, in quo est semen quadantenus larum. In montibus, & asperis locis emicat. Eius decoctum singultus sine febris, poru discuit: idem efficit, si quis eam aut teneat, aut odoretur. cum melle trita vitia curis in facie, & lentigines emendat. Contusa in edulio rabiei canis mederi putatur. domibus apertis salutaris esse creditur, & hominibus, atque brutis fascini amuletum. Purpureo linco circumligata, pecorum morbos abigit.

Alyssi varia est apud auctores historia. Nam si Plinio est adhibenda fides, Alyssum ea plane fuerit herba, quam Alyssi confusam Rubiam minorem vocamus; qua quidem, praterquam quod folia ferat longe minora, prorsus Rubie similis constat. Quod autem Plinio hac Alyssum sit, eius verba declarant libro 24. cap. 11. ubi de erythrodano scribit. Erythrodanus, quam aliqui creutodanum vocant, nos Rubiam, qua tinguntur lane, pellesq; perficiuntur, in medicina vitiatur.

Etiam huius repentem herbam, de qua antea diximus, pluribus celebrent facultatibus, præsertim ad thoracis, & intestinorum vulnera. quantumvis potiones ex ea magna opinione faciunt. & succum eius in vulneribus acutis; et nanque vulneraria est, & glutinatoria. Aselepiadis vocant quidem Gal. lib. 6. simpl. medic. sed nihil e eius virtutibus differens, sic tantum inquit. In tertio Dioscorides de hac herba conscripsit. at nos eius nominis periculum fecimus. Et Græci ἀτρακτίδα, ut etiam Latine Aselepias nominatur: Italicè, Aselepiade.

Nomina.

Ατρακτίδα.

ATRAC TYLIS.

CAP. XCI.

A Tractylis †, spina est cnico similis, folia multò ^a longiora ferens in summis virgibus, magna parte nuda, † aspera; ‡ qua feminae pro suis utuntur ^b, capitula in cacumine spinis horrent; flos luteus, quibusdam in locis purpureus inuenitur; radix tenuis, superuacua. Coma, semen, & folia cum pipere, & vino teruntur utilissimè contra scorpionum ictus. Percussus tradunt, quandiu ea teneatur herba nullum experiri dolorem, ipsamque deposita statim recrudescere.

† Orib. addit. ἡ κνικὸν ἀτρακτίδα. ἡ δὲ κνικὸν ἀτρακτίδα. ἡ δὲ κνικὸν ἀτρακτίδα. ἡ δὲ κνικὸν ἀτρακτίδα.

‡ Orib. μισθὸν ἡρα. ἡ μισθὸν ἡρα. ἡ μισθὸν ἡρα. ἡ μισθὸν ἡρα.

VINCETOXICVM.

Atractylidis
confid.
Rueli & Her
melat error.

ERant haud dubie, ut mea quidem fert opinio, Ruellius, & Hermolaus: quippe qui existimaverint Atractylida esse Cnicum sylvestrem, cuius primo loco meminit Theophrastus libro 6. cap. 4. de plantarum historia. Siquidem magnam ego inter sylvestrem Cnicum, & Atractylida inuenio aquid Theophrastum esse differentiam. Quod ut omnibus perspicuum esse possit, his praesertim, qui aliter sentiunt, hic Theophrasti verba de Cnico, Atarna, & Atractylide subiiciam. Cnicum, inquit, sylvestri, urbanoque discernitur. Sylvestris genera duo notantur: alterum urbano acmoeum simile, recticaulis tamen: quamolrem eo mlieum praesertim nonnulla pro colu utebantur. fructum nigrum, nauiculum, amarumq; parit. Alterum genus densum constat, caulesque soncheos profert, quodammodo hemicale sit: nam propter foliorum mollitiam declinat, procumbitque ad arua. fructum amarum, frequentem, barbaque modo hirsutum viguit. Sunt ambo seminosa, verum sylvestre copiosius fert. Eius peculiare pra alyis sylvestribus est, quod illa duriora, hirsutioraque urbanis proveniunt: hoc autem mollis, ac laevius constat. A carna quoad simplicii ratione exprimi licet, assectu cnicu urbano similis est, colore flauicans, succo pinguis. Fuscus agrestis (sic enim Atractylida Latini nominant) his candidior est: habetque peculiare, quod in folijs enent. decepta enim, carniq; allata, succum sanguinum effundunt: qua de causa sors, id est cruor a quibusdam spina haec est nominata. grauis etiam odore, crueremque repraesentans. Sicut etiam fructum, au-

ATRACTYLIS.

anno enim, & quidem in totum (ut summam proponam) uniuscuiusque speciei natura in se ipsa serotina existit. hac Theophrastus. Ex quibus verbis facile cognosci potest, in Atractylidis historia aperte aberrasse Ruellium, cum in tertio suo de natura simplicium libro asserit, Fusum agrestem, hoc est Atractylida, nil aliud esse Theophrasto, quam primum Cnici sylvestris genus. neque qui non animadvertent, quod Atractylis Theophrasto alia est, & Cnico sylvestris planta: quoniam illi fortasse non abstulimus: & cui ea tantum in se proprietates, ut & folijs succum sanguineum fundat: id quod nullo Cnici generi tribuitur. Errandi eis occasionem, meo quidem iudicio, præbuit Plinius, quod libro 21. cap. 15. sylvestrem Cnicum à quibusdam Atractylida vocari tradiderit. Vbi postquam commemorasset nonnullas spinosas plantas, quibus Aegyptij in cibis utuntur, de Cnico tandem in hunc modum disseruit. Multas præterea, inquit, ignobiles habent plantas. Sed maxime celebrant Cnicon Italicum præterea, ipsi autem oleo, non cibo gratam. Hoc faciunt ex semine eius. Differentia prima sylvestris, & sativæ. Sylvestrium duas species, una mitior est, similis caulibus, tamen rigidis, exilibus. Itaque & pro colu antiquæ mulieres utebantur. quam quidam Atractylida vocant. Semen eius candidum, & grande, amarum. Altera hirsutior, rorulosæ caulibus, & qui penè humi serpat, minuto semine. hæc Plinii verba. Quæ est quidem certam fidem faciunt, primum sylvestris Cnici genus à quibusdam Atractylida fuisse vocatum; non tamen propterea affirmant, Atractylim esse Cnicum sylvestrem. Atractylidis deinceps speciatim meminit ipse Plinius cap. 16. eiusdem libri, cum inquit. A carnâ colore tantum rufo (à solymo sicut) distinguitur, & pinguiore succo. Idem erat Atractylis quoque, nisi candidior esset, & nisi sanguineum succum funderet. qua de causa pbonos vocatur à quibusdam. Odore etiam gravis, serò maturent: semine, nec ante autumnum. quantumquid de omnibus spinosis dici possit. hæc tamen Plinius: Ex his igitur omnibus merito colligendum esse putaverim, legitimum Atractylidem nullum esse sylvestris Cnici genus, sed aliam per se plantam, nempe illam, qua pro fusis præca utebantur mulieres. Quod sane animadvertens Theodorus sui Græci idiomatis peritissimus in Theophrasti versione, Atractylida fusum agrestem interpretatur, non autem colum, ut Prænci agrestis Cnici genus utendo, ex antiquo ad colos usu, id Colum agrestem rectè cognominari posse monstravit. Qua in re is planè declarasse videtur, præcæas mulieres agresti Cnico colu vice fuisse usas, visoriam uerò loco ipsa tantum Atractyli. Ceterum sunt, qui plantam cuius hic nos imaginem expressimus, atractylem esse existiment. quorum ego probarem opinionem, si folia sanguineum succum funderet, & caules rectiores essent. sit itaque de ea aliorum quoque iudicium. Creditit Ruellius alteram Cnici sylvestris speciem eam nimirum esse stirpem, quam herbariorum vulgus Carduum benedictum, vel sanctum appellat: Quam profecto opinionem haudquaquam improbandam puto, quandoquidem Carduus benedictus vocatur solo procombentibus, densa foliorum coma, & quodammodo humicaultis cernitur. quin etiam fructum gignit amarum, barbesque modo hirsutum: & caules profert sonchi modo rubentes. Vt ex his notis accuratius expensis, quibus profusus convenit Carduo benedicto cum altero cnici sylvestris genere, nil mirum si cogor mutare sententiam, & hoc quod aliis negaveram, non planè asserere non dubitem. Sed certè Ruellium mirari subit, quod tam facile asseruerit Carduum benedictum vocatum sanguinem esse se fundere. Nam etsi ego milles periculum fecerim: nunquam tamen euulso folio, vel ramulo sanguinem esse uulnere profusurè comperi. Præterea si concedamus, quod Ruellius uera referat, id maxime ipsius repugnabit sententiæ, cum tam Theophrasto, quam Plinio nullum Cnici genus sanguinem fundat: quoniam id Atractylidis est proprium. Hinc itaque palam fieri arbitror, Ruellium, aliquo doctissimum, turpiter consuevisse Atractylidis historiam. Quippe si, ut suam tuertur sententiam, asserere voluisset Atractylida esse primum sylvestris Cnici genus, illud quidem succum fundere sanguinis instar scribere debuisset, non autem hoc, quod Carduum benedictum esse censemus. Neque etiam mihi, vt liberè liceat quod quisque sentit dicere, placet Fuchij opinio. qui libro primo de compositione medicamentorum, & in suis de plantarum historia commentarijs, Carduum benedictum vulgò nominatum Atractylidem hirsutorem esse existimat. hirsutorem dixi, quoniam is duas esse constituit Atractylidis species, nempe mitiorem alteram, alteram hirsutorem: tametsi tum Dioscoridi, tum Theophrasto Atractylis unam duntaxat sit genus. quod, quantum reor, Carduus benedictus non est. Si quidem hic nec sanguinem succum fundit, nec in imis virgibus unquam usitur nudus: quinimò virgas non profert, sed caules lentos, quibus humi serere reptat, ut potius solo procombent. Sed postquam in hac nostra Atractylidis, & Cnicorum sylvestrium distinctione, sermo incidit de Carduo benedicto, non ab ye hie de miris eius atque excellentibus dotibus nobis differendum est. Est igitur C A R D U S benedictus ita vulgò nuncupatus, planta nullis hoc tempore non cognita. Caubus est retortatus sic trilobis, lentis, pilosis, humi accubantibus, folijs longis utrinque laciniatis, hirsutis, & cum adoleuerint aculeatis. Capitulum habet in caulium summis partibus longis, ac pungentibus aculeis rigentia, & folijs circa quaque stipata. E' quibus melinus flos emicat, papposo intus semine cinare simili & albicante. Radice nititur alba multispidaque. Tota planta ubere ter amara est, sed ad multa utilis. Seritur passim in hortis, sapore admodum amaro, quod terreis confert partibus calore quodam attenuatis. Magni nominis, magnæque existimationis planta est non modò apud Italos; sed etiam apud exteras nationes, præsertim contra pestilentiam: item aduersus venena lethalia, tam interius sumpta, & renem dolores mulcet, & cætera ventris tormina sedat: sidorem cit, alui tinea necat, & uterij usus auxiliatur. Herba ipsa tam recens, quam secca & pota, & exterius admoda, contumacia ulcera, & quæ cacothæ vocantur, sanat, cunctisque obducit. Quoniam decortis miscetur, quæ à ligno Guaiaco ex uino, & aqua vis parantur, quos lues Gallica corripuit. Planta, quæ Græcis ἀτρακτύλις, Latinis item Atractylis, & Fusus agrestis appellatur: Italicæ, Atractilæ.

Ruel. lapsus.

Fuchij opin. reprobata.

Cardui bene dicitur vires.

Nomina.

CARDVVS BENEDICTVS.

Πολύκνημος.

POLYCNEVM.

CAP. XCII.

2. Orb. x. m. s. p. d. fenunc.

Polycnemum, frutex est furculofus, folijs origani²; caule, vt pulegij, geniculis multis intercepto, sine umbella, tenui tamen in cacumine corymbo, boni odoris, & acris. Vulneribus agglutinandis recens, aut aridum, cum aqua efficaciter illinitur; sed quinto die folui debet. ad vrinz stillicidia, rupta-
que cum vino bibitur. 60

Polycnemi
confideratio.

Polycnemum haftenus, ego quidem ipsum cognouimus, non reperi, neque vidi in Italia. Caterum est inibi nonnulla inueniantur, atq; etiam a quibusdam pro eo ostendantur planta, quae aliquibus notis Polycnemum quadantenus referre videntur; cum tamen plura etiam ijs desint, quae in Polycnemo requiruntur, quam vt pro vero probari possint, non equidem quicquam in hoc certi statuere ausim. Vnde satius ipsum inter alias ignotas plantas collocandum esse duxerim, donec aliud certius compertum fuerit. Sed si quis interim Polycnemi vires ex Galeno quoque scire desiderat, is lib. 8. simpl. med. illas ita paucis retulit. Polycnemum desiccet, & exalfacit secundo excessu. Itaque & ob id vulnera glutinat. Huic planta nomen Graecum, πολύνκημος; Latinius similiter Polycnemum; Italicum, Polycnemo.

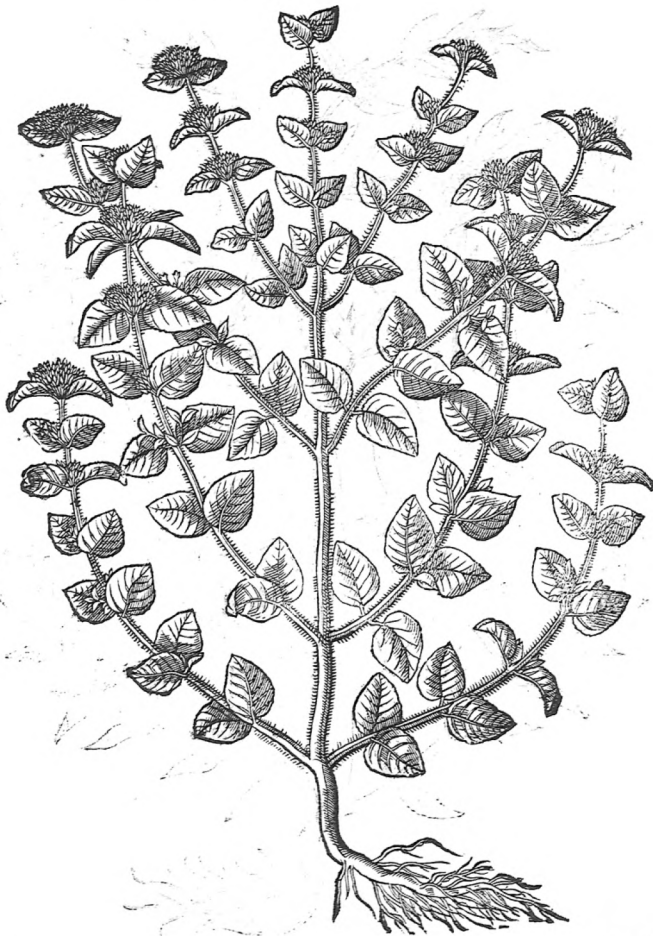
Vites ex Galeno.
Nemina.

Clinopodium frutex est foliis serpyllo similis, fuscus, duum dodrantum altitudine. Nascitur in petrosis. Flores, marrubii modo, ex intervallis distincti speciem lecti pedum præbent. Bibitur herba, & succi eius decoctum, ad conuulsia, supra, liturgias, serpentium ictus: mensis, & partus pellit: & peniles verrucas, quas acrochordonas uocant, eicit, aliquot diebus potum. Aluum sistit decoctum ad tertias, potumq; si febrim sentiunt, ex aqua, alioquin, ex vino.

10 Dve sunt plantæ, quæ à quibusdam rei herbaris indagatoribus, pro clinopodio ostendantur. Prima folijs exit serpyllo haud ab similibus, latioribus tamen, caulibus quadrangulis, tenuibus, & hirsutis: floribus purpureis: caules verticillatim ambientes. Altera folijs est oblongis, in cacumine mucronatis, & in ambitu serratis, floribus inter folia sub-purpureis, balasitry effigie. At illa longe magis, quam hæc (quantum mea fert opinio) Clinopodium refert, tum quòd folia, magis serpyllum referant, tum quòd flores, qui in summis caulibus sunt, sectica pedis basim quad. antennis referre videantur.

Clinopodii
conlid.

CLINOPODIVM VVLGARE.

tur. Id quod maxime me adduxit ad credendum hanc plantam legitimum esse Clinopodium, verim degustata tractu temporis herba, non quidem ab re mihi à sententia recedendum fuit. Siquidem cum à Galeno scriptum esse animadverterim Clinopodium adeo tenuium esse partium, ut ex tertio calfacientium, siccantiumque ordine habeatur, ac operæ precium esse haud me lateat, ut que in huius censu sunt plantæ, aut gustu acres, aut admodum amara percipiuntur, cumq; neutra qualitas in hac, aut illa planta reperitur, non ausum primam, nec alteram legitimum facere Clinopodium. Nec tamen ob id prætermittere volui, quin in Sindi osorum gratiam ea hic excuderentur. Huius meminit Gal. lib. 8. simplicium medicamentorum, sic inquit. Clinopodium ex calfaciendi vim obtinet, sed nondum aduendi: est verò etiam essentia tenuium partium: ponatq; ipsam quâpiam in tertio ordine tum ex calfacientium, tum rescantium. *Κλινοπώδιον* sic Græcè, ut Latine pariter Clinopodium vocatur: Italicè, Clinopodio.

Clinopodii
facultas ex
Gal.

Nomina.

ΑΣΠΙΤΑΙΩΝ

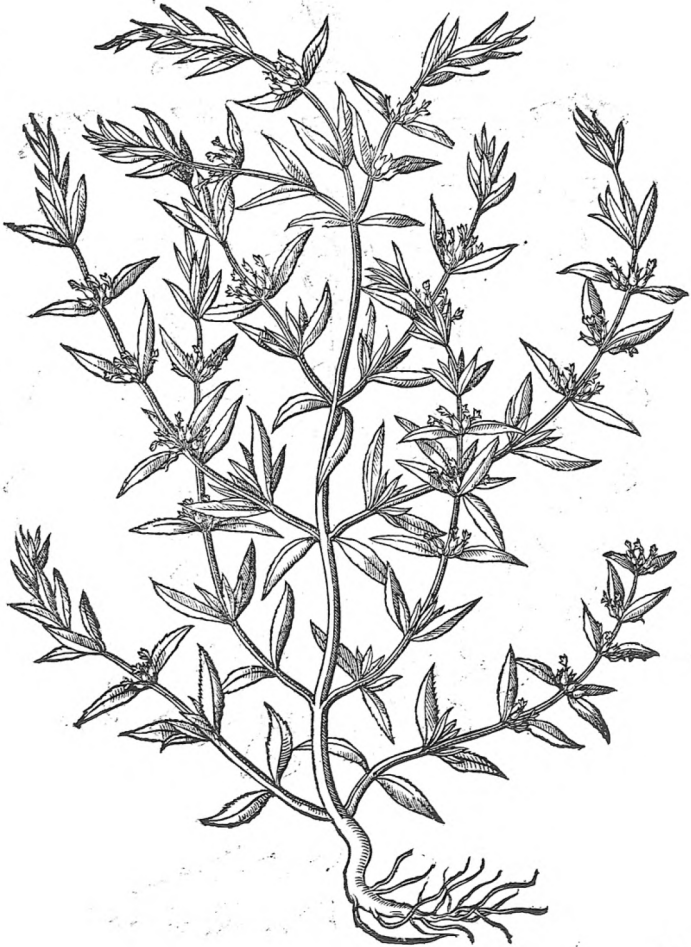
LEONTOPETALVM.

CAP. XCIII.

10

a Cat. uon ha
bac.
b Meum. xg
8276 x989

Leontopetalon, caulem emittit dodrantalem, aut altiorem, plurimis alis concavum, & in cacumine femina parua duo, aut tria, in filiquis, ciceris modo; flores anemoneæ similes, puniceæ coloris; folia brassicæ, sed papaueris diuisura; radicibus nigris, raptæ similibus, & strumosis. Nascitur in P E S V D O C L I N O P O D I V M.

aruis, &

aruis, & fegetibus. Radix auxiliatur serpentum iatibus, ex uino pota: nec alia res celerius dolorem finit. miscetur ischiadicorum clysteribus.

λευκον τριανδρον,
 iuxta nodos
 quosdam.

Leontopetalum, eiusque nigram, extuberantemque radicem, rari instar magnitudine, non modò Venetijs, & Patauij in quibusdam hortis vidimus; verùm etiam in Hetruria aruis, alijsq; Italiae locis. Nascitur frequens in Apulia. Leontopetalum meminit Plinius lib. 27. cap. 11. ubi ipsum ys depingit verbis. Leontopetalum, a γη rhapeion vocant, folio brassicae, caule semipedali, et multis, semen in cacumine in siliquis cicercis modo. radix rapa similis, grandis, nigra. nascitur in aruis. Leontopetalum facultates paucis perstrinxit Galenus lib. 7. simpl. med. ubi sic inquit. Leontopetalum radice maximè vitumur. Dico enim facultatem, & exiccandam exsiccandisq; in tertio ordine possidet. λευκον τριανδρον, quod Graeci, Leontopetalum, quicq; Latini dicunt; Leontopetalum, Itali.

Leontopetali
 confid.

Leontopetali
 vires ex Gal.
 Nominis.

Τριανδρον.

TEVCRIVM.

CAP. XCV.

Teucrium, siue, ut alijs placet, teucriis, herba est uirga referens effigiem, trifolij in similitudine tenuifolio, non multum à cicere alieno. Hæc in Cilicia iuxta Gentiadem, Cissademque ubertim provenit. Recens cum posca, aut aridæ feruifacæ ius potu lienem potenter absumit. Lienosis cum aceto, & ficis illinitur: item serpentum moribus ex aceto solo sine ficis.

Crab.
 xia d.

Herba

Teucrij confi-
deratio.

H Erba quaedam nascitur pluribus in locis, folijs quidam ciceris, sed caule, & facie trifraginis adeo similis, ut saepe in tempore visa oculos decipiat. Hanc esse verum Teucrium nec unquam senserim exstimavi, (si Teucrium nostris in regionibus nascitur) quod ea mihi plane notis resp. videre videatur, quas Dioscorides Teucrio recidit. Qui tamen scribat verum nasci Teucrium in Cilicia iuxta Gentiadem, & Cissadem; id tamen nihil importat, quin etiam alibi provenire queat. Siquidem folijs exit ciceri non absimilibus, tenuibus. & caulis & facie Trifraginis spectatur. Plinio duo Teucrij produuntur genera libro 25. cap. 5. ubi ita scriptum reliquit. Invenit & Teucer eadem aetate Teucrium, quum quidam hermon vocant, spargentem uncas tenues, folia parva a peris nascentem, austero sapore, nunquam florentem, neque semen gerit. Medetur lienibus. Constatq; sic inuentam. Cum exta super eam proiecta essent, fertur adhaesisse lien, eumq; exinanisse. ob id a quibusdam splenion vocatur. Narrant sues, qui radicem eius edunt, sine splene inveniri. Quidam ramis hyssopi plantam, sicut ulojam, folio fabae, eodem nomine appellant. Et colligi florentem adhuc iubent, adeo florere non dubitant, maximeq; ex Cilicia, & Pisdia montibus laudant. haec Plinius. Ceterum non desunt, qui putent alterum Plinio Teucrium eam esse plantam, quae Italica vulgari sermone vocatur Fana grassa. quamquam hanc alij falso, ut opinor, Telephium esse contendunt. Teucrij vires descripsit Galenus lib. 8. simpl. medicamentorum, sic inquit. Teucrium incidit, & tenuium partium facultatis est: quare lienes sanant. Ponatq; ipsam quispam in tertio exiticantium, secundo vero ex calcificantium ordine. Hanc herbam Graeci τεικρίον, Latini item Teucrium nominant: Itali, Teucro.

Teucrij vires
ex Gal.

Nomina.

Χαμαῖδ' ἄρ.

TRISSAGO.

CAP. XCVI.

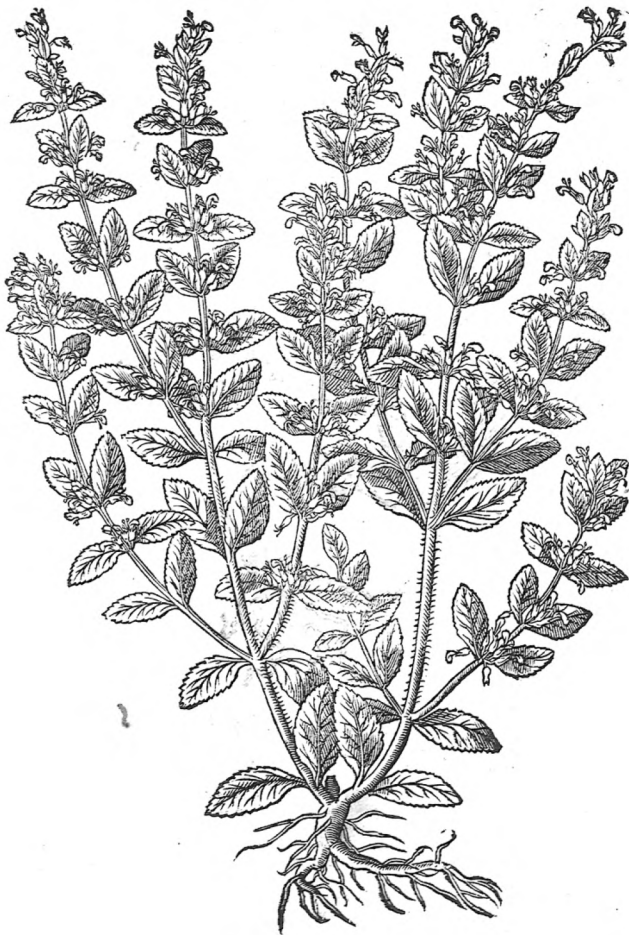
Chamædris Græcis, aliis chamædrops, Latinis triſſago dicitur. Sunt qui eam teucrion appellauere, propter eam quam cum teucrion ſeruat ſimilitudinem. nāſcitur in petroſis, & aſperis. Frutex eſt dodrantalis, folia habens exigua, amara, effigie & diuiſura quercus: flore paruo^b, penē purpureo. Carpitur ſemine prægnans. Recens in aqua decocta, potu tuſſibus^b, indurato lieni, vrinae difficultati, incipientibus hydropticis, auxiliatur: cit menſes, partus extrahit: lienem ex aceto pota conſumit: aduerſus ſerpentium venena ex vino, potu, i. litoq; efficaciffima. Trita digeritur in paſtillos, ad ſupradicta. purgat vetera vlcera, cum melle: cum oleo illita, caliginem oculorum diſcutit. natura eius eſt caſcare.

a Orib. *ἰερο-
πυφίδρ. i. ſu-
bruitur.*
b Meſem. *ἄρ-
δι. ἰ. conuul-
ſionibus.*

Chamædryſ herba eſt vulgaris notitiæ. In Hetruria, Senenſibus præſertim, vulgò appellatur *Querciuola*. Quo nomine Græcos imitati videntur, quibus nil aliud per Chamædryn ſignificatur, quàm *humilis*, & terreſtris quercus, in ſubribus vulgò *Calamandrina* vocatur. *Alyſ* herba februum, vel *Febrifuga* dicitur, eo quòd. epoto eius decocto diebus

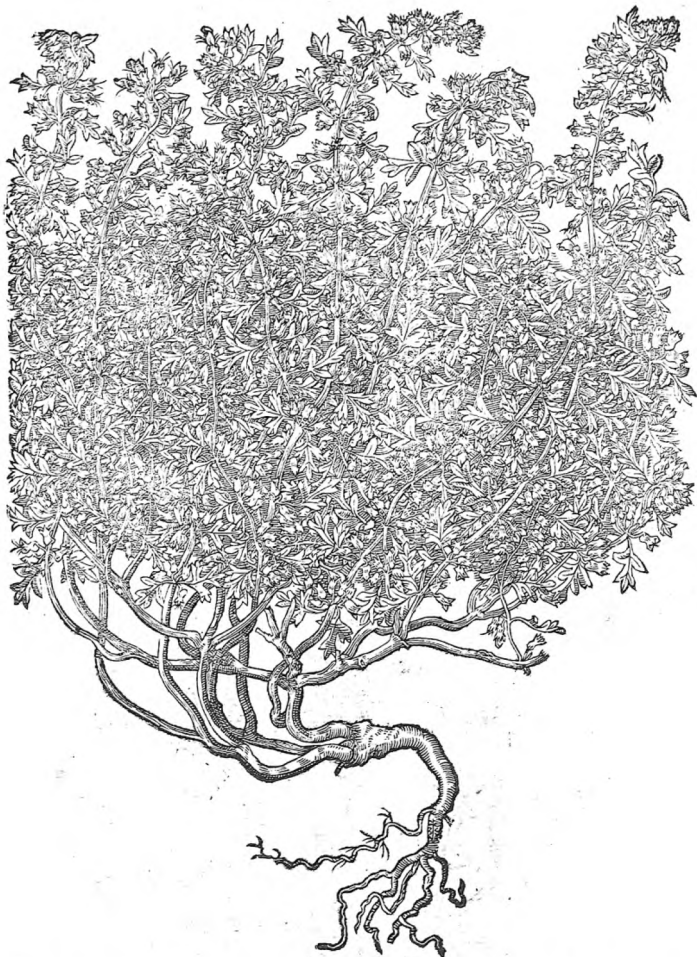
Chamædryſ
confid.

TRISSAGO, SIVE CHAMAEDRYſ.

aliquot

CHAMAEDRIS ALTERA.

aliquot tertianas fuget & finiat. Magnificiunt Chamaedryn Hetrusci, quodd (ut affirmant ij, qui rem hanc experimento comprobant) icibus acetarij modo sumpta, pestilentiam arceat, non minus quam scordium planta ei cognata. Praestat quoque Chamaedris ad frigidos omnes cerebri morbos, nempe ad diuturnos capitis dolores, ad comitiales, veteranos, melancholicos, stupidos, convulsos ac reolutos. Semen drachmas pondere potum bilem per urinas ducit. Ideoque conuenienter datur potandum ictericis. instillatur foliorum succus ad vermiculosas asces. Datur idem aduersus intestinorum vermes; Id quod etiam vinum praestat bibitum, in quo florescens herba die, & nocte fuerit macerata. Caterum quannus Dioscorides, aliique veteres vnius tantum, quodd extet, Chamaedryos meminerint; tamen Fuchsius quatuor eius genera depinxit. De Chamaedry, siue Trissagine differuit Theophrastus libro 9. cap. 10. de plantarum historia, vbi ita scriptum reliquit. Trissaginis folia ad rupta, & vulnera, in oleo trita valent, & ad depascencia vlcera. Semen bilem extrahit, & oculis quoque beneficium est. Folium ad albugines tritum, in oleo prodest. Habet haec herba folia quercus: & statura vix palmum excedit: & odorata, atque suavis est. Sed partes quidem omnes herbae eiusdem minime ad idem viles fore, haud quicquam absurdum fortasse appareat. Radicis vero eiusdem partem vnam superius, alteram inferius purgare mirabilis sit, ut Theophrastus, & Isciadis, quam alij Apion appellant. haec Theophrastus. Quibus mirum nulli esse debet, quodd Chamaedrys ter-

tiana correptos liberet: siquidem ea, Theophrasto auctore, bilem deicit. Est & alia CHAMAEDRYS, folijs quernis, sed magis quam in praescripta lacinatis tenuibusq; , fuliginicantibus, numerosioribus, & densioribus. Caulis edit quadrangulos, tenues, lignosos, sequidorsales, raris, succulsiq; plurimis refertos, in quibus strobili purpurei per intervalla, & caules ipsos ambiunt alterius Chamaedrys modo; Radice non habet, multitudine albicantemq;. Est inter folia rutilant, & caules ipsos ambiunt alterius Chamaedrys modo; Radice non habet, multitudine albicantemq;. Est autem planta asperitudo eleganti. Amara tamen est, sed odore non inuicendum, resina oleum. Quosdam esse puro, ut Tragus Dioscoridis Chamopitum hanc plantam esse existimauerit, sed an recte senserit notabunt rei plantarum periti. Mihi tamen Chamaedrys altera perpetua fuerit cum folia quereis, non pini generis. & cum altera chamaedry coperiri. Mihi tamen Chamaedrys Chamopitum hanc plantam esse existimauerit, sed an recte senserit notabunt rei plantarum periti. Mihi tamen Chamaedrys altera perpetua fuerit cum folia quereis, non pini generis. & cum altera chamaedry coperiri. Mihi tamen Chamaedrys Chamopitum hanc plantam esse existimauerit, sed an recte senserit notabunt rei plantarum periti.

Chamaedrys
vires ex Gal.

Nemina.

Αδχδδ.

LEUCAS.

CAP. XXVII.

Leucas montana, latioribus, quam urbana folijs, femine acriore, amariore, ori ingrato, efficiator, tamen quam latia habetur. Vtraque ex vino contra animalium uenena, praecipue marinorum, opitulat ur.

Tametsi Hermolus, & Ruellius contendant scriptis testatum relinquere, herbam quandam in uicinis nascentem Leucadis. Mercuriali congenerem, esse Leucada; eorum tamen amercuriali conueniens facere profecto non ausim, cum nullum haecum ex rei herbariae auctoribus inuenierim, qui eius faciem representet, pluraq; de eius nominis tradat, quam fecerit Dioscorides: qui certe, quantum exstat, nullis profusis notis ipsam descripsit. Ceterum recte, meo quidem iudicio, putat Marcellus Florentinus hanc Leucadae capitum decurtatum esse principium. Id quod nobis indicare uideatur ipsius Dioscoridis sermo: nam cum statim ab ipso capitis initio montanam Leucada urbana comparauerit, nimirum ostendit id se prius uerbum Latiniurum Dioscoridis codicem uerisissimum, in quo initium huius capitis ita legebatur. Leuca duo sunt genera, una est montana, & altera horrea. Montana latiore quam satia folio est &c. Quae omnia maximo sunt argumenta, quod hoc in loco Dioscoridis codices sint deprauati, quodq; in his plura adhibe desiderantur, quae faciunt ad perfectam huius plantae historiae. Ad hanc herbam Graecis, Leucas item Latinis appellatur.

Norrine.

Αυγιε.

LYCHNIS.

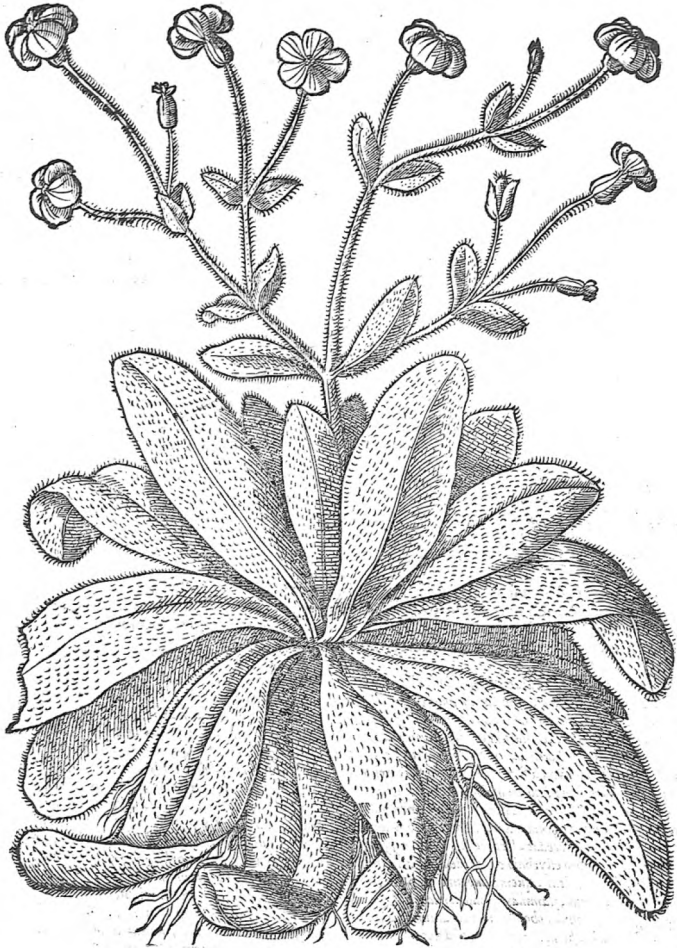
CAP. XXVIII.

Lychnis coronaria, flore est albae uiole similis, sed purpureo. quo corollae faciuntur. Contra scorpionum ictus semen in uino potum auxiliatur. Lychnis syluestris omnia urbanae similis. Bilem per alium detrahit, femine duabus drachmis potio ictus ascorpione subuenit. Aiunt huius herba appositum scorpionis torpescere, & inextis profus reddi.

a Conclufa
meum non
habet.

Quamquam non facile est hac aetate plantas in Italia ostendere, quae legitime referant utranque. Lychnidem, hortensem scilicet, & syluestrem, cum earum folia, & caules tam a Dioscoride, quam ab alijs rei herbariae scriptoribus, quod inuenierim, nullis profusis represententur notis, utpote plantarum, quae forsasse olim omnibus erant notissimae ob frequentem earum usum: tum ad lucernarum luminaria, tum etiam ad coronas contendas; atque in Tridentino, & Geronensi agro planta quaedam in hortis, ac scitibus seritur, coronis necentis accommodata, quam equidem non dubitauerim pro legitima Lychnide in medium asserere. Siquidem flore exi purpureo, albae uiole similis, folijs longis, tomentosis, albicantibusq; caule lanuginoso, cultro maiore, in cuius cacumine strobili emicat, ut dixi, purpureus, inodorus tamen. Quod praeterea planta haec uera sit Lychnis coronaria, illud mihi siem arget, factiq; ut in hoc mihi ferè adhibent, quod alteram eiusdem generis frequentissimam apud Ananienfes syluestrem repperim, illi satius adeo per omnia similes, ut cum naturalis dumtaxat discrimen intercedat, haec merito Lychnis syluestris appellari queat. His accedunt tomentosa earum folia, quae ad lucernarum usum pro ellychnio commodè usitari possunt. Vnde apud ueteres Lychnidis sibi nomen ascribit. quippe lucerna Graecis λέχνη dicitur, quae in uicinis, quae & gessio nobis hoc auro paratur, lucernisq; inseritur ad lucem edendum, flammamq; nutriendam. Quare cum gessio, ut puto, careret antiqui, tomentosis herbarum quarundam folijs ad hoc minus obediendum utebantur, nempe lychnidis, uerbasi, altiarumq; nonnullis. Illud denique addiderim, ut nostra melius firmetur opinio, quod strobili plantarum, quae Lychnidem esse opinor, mirum in modum ruralibus, urbanisq; uirginibus expentur ad coronas faciendas: qua in re praecam imitantur aetatem. Ceterum Plinius libro 21. cap. 4. Lychnidem inter uos uetuli sit inquit. Est & rosa, quae Graeca appellatur a nostris, ad Graecis uero Lychnis, non nisi in humidis locis proueniens, nec unquam excedens quinque pedum altitudinem, odore nullo. Lychnidis coronaria semen, ut Galenus est auctor libro 7. simplicium medicamentorum, calidum est secundò quodammodo ordine, aut iam tertio: siccum sane eodem quoque modo. Quae herba Graecis λέχνη, Lychnis quoque Latinis dicitur: Italice Lychnide.

Lychnidis
consid.Lychnidis fa
cultas ex Gal.
Nemina.

Körner.

LILIVM.

CAP. XCIX.

Lilia coronamentis sa dedunt, Liria à quibusdam uocata. E quibus unguentum temperatur, quod
 60
 aliqualirinum, alii fusinum appellant, neruos, & priuatim uulua duritias emolliens. Folia her-
 be illita, contra serpentium ictus auxiliantur; feruefacta ambustis proficiunt; aceto condita vulneri-
 bus opitulantur. Succus adiecto melle, aut aceto in arco vase coquinatur² conuenienti medicamento
 uterflati ulcerum, & ad recentia uulnera. Inassata radix, & ex rosaceo trita, igni ambusta sanat, uul-
 uam emollit, menses ciet, uleca cicatrice obducit. Cum melle detrita neruis præcis, luxatisque
 faciem; utilligines, surfures, & lepras emendat; ulceraque in capite manantia expurgat; abstergit
 faciem, & erugat. teritur in aceto cum hyoscyami foliis, & farina tritici mulcendis testium inflamma-
 tionibus. Semen potum moribus serpentium aduersatur. Ignibus sacris semen, & folia cum uino
 illinuntur. Tradunt & purpura esse lilia. In Syria autem, & Pisdia Pamphilia efficacissima unguen-
 tis nascuntur.

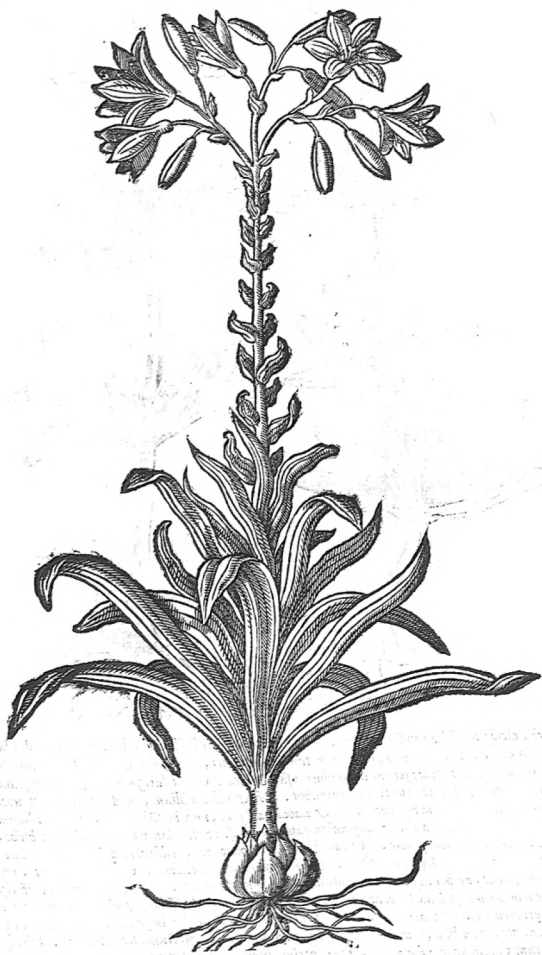
a 57897 7/10
 Tia 5/10
 fit medicamē
 tumata meū.

Lilium omnibus notum, folia fert longa, nunquam non uirentia, Leuia, pinguis, Pancreatio similia. Caulem profert bicubitalem, rotundum, rectum, laeuem, pinguem, firmum; folijs ab imo ad summum circumuectum. è cuius cacumine terni, quaterniue ramuli exeunt, è quibus oblonga prodeunt capitula, herbaceo colore, quæ tractu temporis lilia fiunt eximii candoris, calathi figura, extrinsecus striata, resupinus per ambitum labris. Luteis aliquot, ex calathi fundo sursum spectantibus apicibus, puluerulentis, & linguæ effigiem imitantibus, alterius quam stros odoris, è quorum medio longus producitur apex, rotundo in cacumine capitulo; herbacei coloris. Radice nititur bulbosa, albicante, compactili squamarum serie sursum spectantium. Huius squammatiles bulbi crassiusculi sunt, & lento succo prægnantes. Seruntur lilia dissectis bulbis Martio mense. Florent astate circa solstitia. Alba lilia ut purpurea fiunt docuit Plinius libro 25. cap. 5. his uerbis. Liliu, rosa nobilitate proximum est, & quadam cognatione unguenti, oleiq; quod lirinon appellatur. Ei impostum etiã maximè rofas decet, medio proeunt earum incipiens. Nec ulli florum excelsitas maior, in terdum cubitorum trium, languido semper collo, & non sufficiente capitis oneri. Candor eius eximius, folijs foris striatis, & ab angustijs in latitudinem paulatim sese laxantibus, effigie calathi, resupinus per ambitum labris, tenuiq; filo, & semine flantibus in medio crocis. Ita odor colorq; duple x, ut alius calycis, alius flammis: differentia angusta. In u-

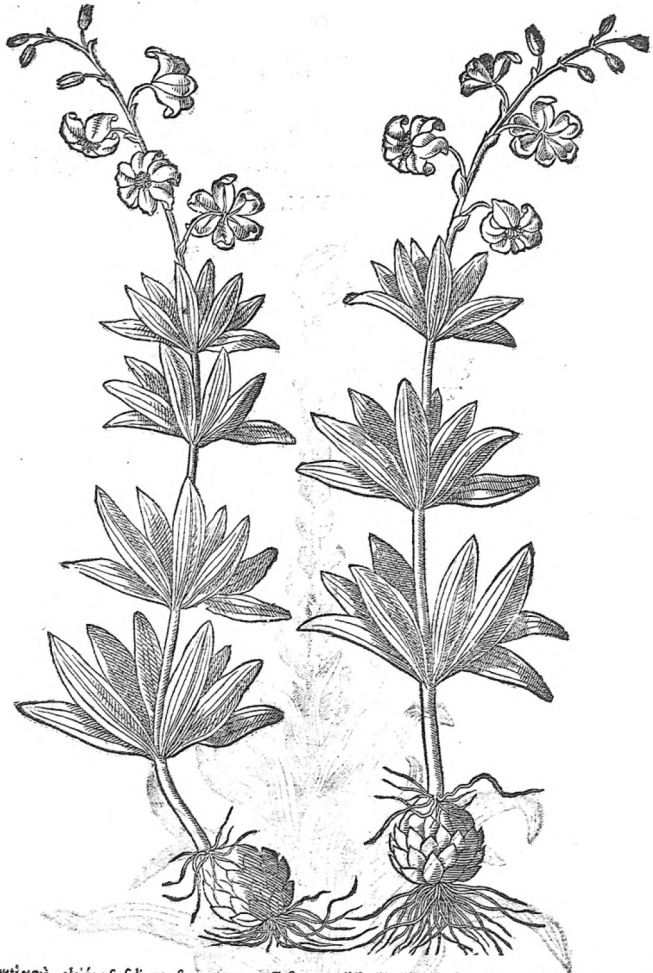
Lilium cō-
federatio.

Lilium hi-
floria ex Pl.

LILIVM.

MARTAGON,

guenti vero, oleiq; usq; folia non sternuntur. Est flos non dissimilis illi in herba, quam convolvulium vocant, nascens per
 fruteta, nullo odore, nec croci intus, candorem tantum referens, ac veluti natura rudimentum lilia facere condiscens.
 Alba lilia isdem omnibus modis feruntur, quibus rosa: & hoc amplius lacryma sua, ut bippofelinum. nihilq; est fecun-
 dius, una radice quinquagenos saepe emittente bulbos. Est & rubens lilium, quod Graeci crimon vocant. Alij florem eius
 cynoribodon. Laudatissimum in Antiochia, & Laodicea Syriae, mox in Phaselide, quartum locum obtinet in Italia na-
 scens. Sunt & purpurea lilia aliquando gemino caule, carnosiore tantum radice, maiorisq; bulbi, sed unius. Narcis-
 sum vocant. Huius alterum genus, flore candido, calyce purpureo. Differentia à lilijs est & hæc, quod narcissus folia in
 radice sunt, probatissimis in Lyceæ montibus. Tertio generi cætera eadem. Calyx herbaceus. omnes serotini: post ar-
 cturum enim florent, ac per æquinoctium autumnum. Inuenta est & in his, yatio inferendi, monstrificis hominum ingenijs.
 Colliguntur nanque mense Iulio scapi ardescens, liliad; suspenduntur in fumo. Dein mundantibus se nodulis, in face nigri-
 tini vel Græci mense martio macerantur, ut colorem accipiant, atqui ita in scrobiculis feruntur, beninis facies circumfus-
 sis. Sic sunt purpurea lilia, mirantq; ita tingi aliquid, ut nascatur insectum. hæc Plinius. Lilia (ut Anatolius restatum
 reliquit) totum annum viridia durabunt, si cæcis ocellis silent, necdum parentia debiscunt, decerpita, nonis scitibus non
 picatiæ

partis indio diligenter operculo, recondantur. sic enim clausa perpetuum animum vegeta manebunt. Sed ut intermedio tempore ad usum pronuntiat, statim ad solem producta, cum senserint eius calorem, aperta pardantur. Porro vt recensum, & varijs temporibus flores pariant lilia, bulbi ita seruantur, ut aliqui duodecim digitarum altitudine elatitudinem duntaxat, alij octo tantum, alij quatuor duntaxat profunditate mergantur. sic diuersis diebus habent lilia: quod & in alijs floribus sic pollicetur. Ceterum & illud inter lilia merito annumerari poterit, quod MARTAGON, obymista appellatur. Hoc enim radice, est croceo colore infecta sit, à lilo candido non disjdet, sicuti nec caulē. Folia vulgaris japoniarum imitari, que in stella, vel rose modum intercedente spatia caulem ambiunt: in cuius cactamine tenui piculo appensi flores emicant liliorum effigie vniuerses tamen; quorum folia etiam reflexa cernuntur, colore purpureo, punctis quibusdam rubentibus respersis, & ipsi odorati sunt, affectuque incidunt. Lily genus hoc in suis de stirpium libris commentarijs Fuchsius apud delum famianum patauecat esse, pro eoq; derinxerat. Sed quia suis erroris cunctius factus, hanc esse suam mutauit sententiam, non est cur iam nec eam pluribus refellamus. Ceterum, vt de liliorum facultatibus nos quoque differemus, hec que sequuntur, habere. Elixa radice veterē arxungia excepta, & illita, pedum clauos euellit, sed ante midium remoueri non debet. Eadem ex adipe, & oleo adhibita, defluxus pilos replicat, cum misso autem pota sanguinem exusta concretum per alium eicit, suppuraciones molitur, & concoquit, & duritia quascumque emollit. Stillatitia storum aqua datur vtiliter potanda egredi parturientibus, & ad pellendas secundas, additis croco, & calia odorata. Oleum quod & stirpium paratur, valet ad omnes frigidos neruorum morbos, tempo ad consilioses, & resolutiones. Praesertim item ad emollienda articulem impementa; & scirrhus quoscumque tumores. Illinitur quoque maximo iunamento puerberis vteri dolore languentibus, adeo oleo de lini semine, & praesertim vbi succida lana is calidie imbuta, vntur superponatur. Additur in clymstibus, vbi incuratas faeces emollire sit opus. Lilia que diu in oleo macerata fuerint, illita, prius ad facta, calida apostemata citra dolorem maturant, ac di gerunt, & peculiariter ea, que in articulis sunt. Liliorum facultates posteritas memoris prodidi. Galenus lib. 7. simplicium medicamentorum, sic inquit. Lily stios temperatam misiam obtinet, partim ex tenui, partim ex terrena essentia, ex qua vtrique in gustu amaritudinem habet, partim ex aqua, eaque temperata. Itaque etiam quod ex eo conficitur olum, & ranguentiam, citra morbum digerendi, simulque emolliendi facultatem obtinet. vnde fit, vt vteri aridities sit apissimum. Porro radix, foliaq; per se tria desiccant, & abstergunt, & digerunt moderatē. Promde quoque ambustus competunt: siquidem hec quoque moderatē desiccant, extergentemque facultatem possunt. Radicem ergo totam, ac eadem cum rosaceo contritum ambustus, quoad obducatur cicatrix, imponunt. quippe cum aliqui & aliorum vlcium omnium lorum sit inducenda cicatrici remedium. Quinetiam vteros emollit, mensesq; promouat. Folia verò precequentes, & ipsa ad obducendam vsque cicatricem imponunt, non in ambustionibus duntaxat; sed alijs quoque vltibus. Sed sunt etiam, & quia aceto ea condientes ad vulnera suo tempore vtantur. Plus tamen melli abstergentis facultatis in radice, quam in folijs: quauquam tamen nec in ea ipsa multum infit, sicut praediximus. nam primi ordinis abstergentium est meiacamentum. Itaque cum aut vitiliges, aut pitorum, aut lepram, aut achoras, aut aliud id genus extergere volueris, commiscens illi aliud aliorum medicamentorum validius extergentium, cuius modi est mel. Ceterum si ita moderatē illi, ac comenienter aduiscatur, & ad neruorum diuisionis competit, & ad alia vniuersa, que valenter excitari possunt absque vno. Impofsum verò etiam quandoque & foliorum succum cum aceto, & melle coctum. Quinetiam autem eras facies ad vlturae: atque insigne medicamen fuit ad omnia ea, que excitari possunt absque morbo, et vltura omnia ingentia, & maxime que in capitibus musculorum eueniunt, & quecuque vlcera humida flaccida, & duriterna sunt, quecuque aegre ad cicatricem perduntur. Sed hac iam ad medicamentorum componendorum institutum attingit, à quo quantum licet abstinere in praesentia adnoto. ceterum verum ipsarum natura suspensum, vt attingam adijci, celebrer verò relinquenda sunt, atque ad propofitum reuertendum. Planta, quam Graeci κίλιον, & λαγύρα dicunt, Liliū Latinis nominatur: Mauritanis, Sijen: In Italia, Giglio: Germanis, Lilgen, & Gigen; Hispanis, Arzucena, & Lirio blanco: Gallis, Lis.

Martagon, & eius delineatio.

Lilium vltice ex Gal.

Nomia.

ΒΑΛΛΟΤΕ. BALLOTE. CAP. C.

Ballote, nomine alio nigrum marrubium vocat. Caules edit quadrangulos, nigros, subirsutos, & complures ex vna radice: folijs maioribus, quam marrubij, hispids, per interualla in caule dispositis, subrotundis, ↑ graueolentibus, apiastrum proximis: vnde aliqui apiastrum cam vocauerunt. candidi flores vniuersi verticillato ambitu caulem coronant. Vis eius efficax aduersus canis morfus, folijs ex sale illitis. Feruenti cinere flaccescunt folia, vt condylomata reprimant: purgant & ffordia vlcera cum melle.

Μελι, πάλυρα, & κίλιον
ομοια μελ
ρα & κίλιον
πάλυρα & κίλιον
πάλυρα & κίλιον
πάλυρα & κίλιον
πάλυρα & κίλιον

Balletes condero.

Nomia.

Ballote, sive Marrubium nigrum, quod etiam ob odoris grauitatem a quibusdam Marrubium faridium cognominatur, frequens in agrorum marginibus nascitur, & passim secus vias. Est autem hoc apiastrum adeo simile, quod facile legentes falleret, nisi nares consulerentur: ita enim sua graueolentia cito innoscit. In Italia nullis non cognitum est, appellaturque ab aliquibus Marrubiastrum, ab alijs Marrubium spurium. Huius meminit Paulus (est vides eius silentio praeteriret Galenus) lib. 8. sic inquit. Ballote, quod alijs marrubium nigrum dicunt, acris est & absterforis facultatis. Illitum cum sale canem moribus medetur. Huic plantae nomen Graecum, βαλλοτε, & πάλυρα est; Latine: Marrubium nigrum, & Marrubiastrum. Italicum, Marrubiastro, & Marrobio bastardo: Germanicum, Schunartz andorn: Hispanicum, Marroio negro: Gallicum, Marrubion noir.

In Orribasij codice manus scripto hic interiectum legitur verbum μάλα, quod folia quoque Ballote nigra reddit. Nec temere fortassis illud eius adiucendum putabit, quod pulchre alteri eius nomini conueniat; quoadq; ipsius meminerit Plin. lib. 27. cap. 8. cum inquit. Ballote folijs est marrubij maioribus, & nigrioribus.

B A L L O T E .

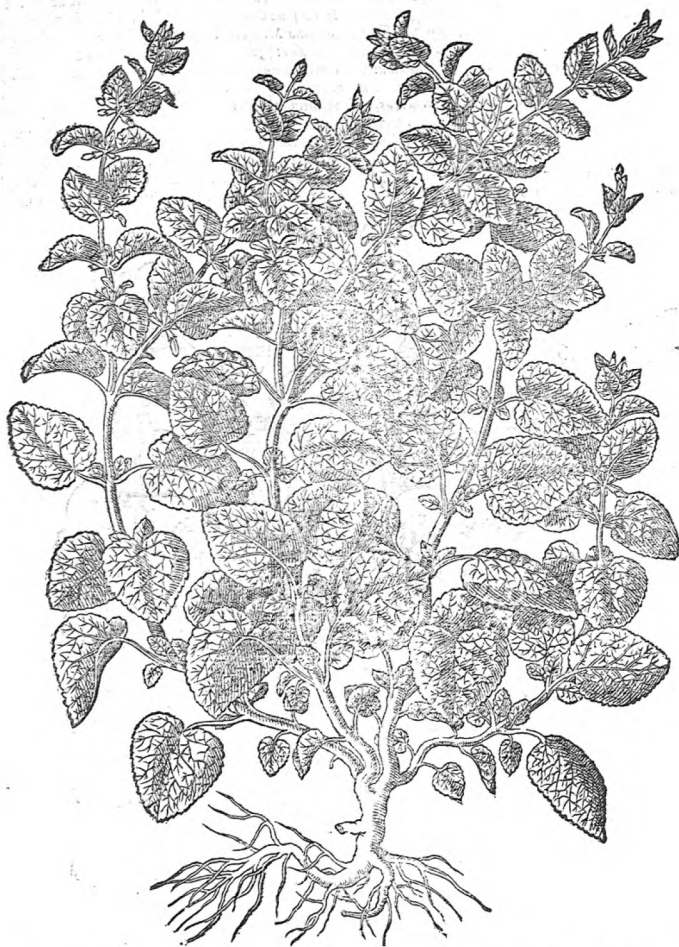
Melissophyllum.

APIASTRVM.

CAP. CL.

Melissophyllum, siue melittæna, idest apiastrum, id sibi nomen usurpauit, quoniam apes ipsa 60
herba delectantur. Cauliculi, & folia ballotæ, de qua paulo antè diximus, similia essent, nisi
maiora, tenuioraque, nec ita hirsuta spectarentur: citreum malum olent. Folia cum uino pota, aut il-
lita profunt, contra ictus phalangiorum, scorpionum que: item aduersus canis morsum. Decocto eo-
rundem gratia, foueri prodest idcessionibus sceminarum ad ciuidos menses conuenit; dentes co-
dem in dolore colluuntur, dysentericis infunditur. Fungorum stragularionibus folia, addito nitro,
potu auxiliantur: torminibus, & orthopnoicis delinctu. Illa cum sale strumas discutiant, ulcera pur-
gant; articulares dolores illita sedant.

APIASTRUM SIVE MELISSA.

Melissophyllum, quod Latinis *Apiastrum*, & *Citrage* dicitur, Hetrusci ab odore citri vulgò vocant *Cedronella* itemque *Melissa*, sicut etiam *Injubres*. Herba est vulgaris aquè nring, atque odorata. Duo eius habentur genera, unum sativum, alterum sylvestre. Fuchsius tamen medicus clarissimus, *Melissophyllum* in tria genera divisit lib. illo de compositione medicamentorum, quem nuper auctum excudit. Sed cur is duo prima genera, quæ (ut scribit) graniter odorata sunt, & cinices verius quàm citrum reddent, inter *melissophylli* genera connumeraverit, ego nescio, ipse dicat. Mihi quidem (ut dicam ingenuè quod sentio) planè absurdum videtur, quod *melissophyllum* odore suo aliud referat, quàm citrum malum, cuius tantùm odorem spirare *Dioscorides* memoria prodidit. *Melissophyllum*, ad cuius facultates iam nostra progreditur oratio, in cordis affectibus Mauritanii miris laudibus efferunt, tamen si id Græci, quoa extersit, lenio præteri r n. Proinde hæc Serapio retulit. *Melissophylli*, inquit, proprium est animum bilarem reddere: hument, ac frigido ventriculo auxiliari, concoctionem adiunare, cerebri distractiones referare, deficientem animum revocare, cordis imbecillitatem roborare, eamque præferam, qua sanius frequentius nocte intercipi silet, quin & eius pulsum refrigerare, animi sollicitudines fugare, ac sollicitas imaginationes tollere, quæ tum ab atra bile, tum ab excessu pituita gignuntur. His præterea facultatibus pollere *Melissophyllum*, comprobatur Avicennæ quoque testimonio, qui libro medicinarum, quæ

Apiastri eca-
sderatro.

Apiastri virec-
ta Arabibus.